

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frarčičkanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

MIHAJLO M. STANOJEVIČ. K 40-LETNICI NJEGOVEGA JAVNEGA DELA.

Mihajlo M. Stanojevič. Naše članstvo se gotovo dobro spominja srbskega tovariša, člana glavnega odbora UJU, ki poseča vsako leto glavne skupščine našega Udruženja, kjer je imel že več stvarnih dobrih referatov. V spominu ga imamo, ko je prišel v družbi z drugimi srbskimi tovariši leta 1919. v Ljubljano na naše delegacijsko zborovanje, kjer se je storil izmed vseh takrat še obstoječih pokrajinskih učiteljskih zvez prvi javni sklep, da prenehajo stare učiteljske organizacije v predvojnih granicah in naj se celotno učiteljstvo države združi v enotno državno učiteljsko organizacijo. Vidimo in čujemo ga, kako je ob tej priliki vstal v starodavni magistratni dvorani, kakor eleganten po svoji postavi in zunanosti, tako tudi eleganten po svojem mišljenju in čustvovanju ter je z vso toplino in oduševljenostjo nacionalne svoje srbske duše čestital slovenskemu učiteljstvu k ravnokar storjenemu sklepu. Takega imamo v spominu. In še ga vidimo med nami leta 1922. na naši pokrajinski skupščini na Bledu, pa zopet leta 1923. na II. kongresu UJU v Ljubljani, na oni divni jugoslovenski učiteljski manifestaciji.

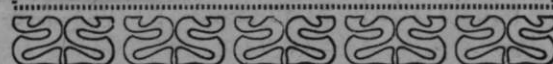
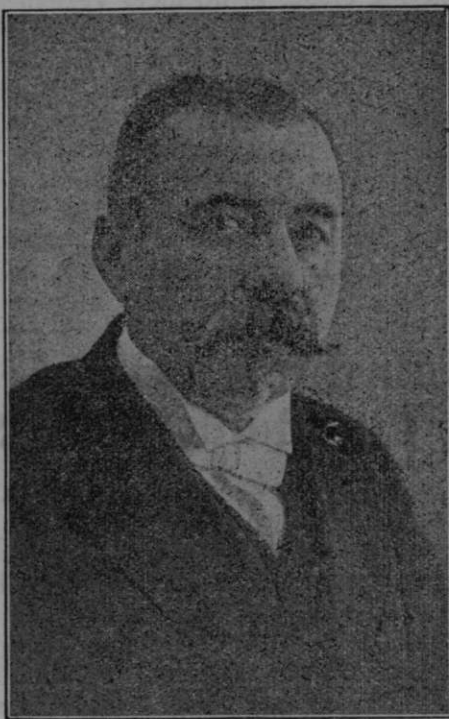
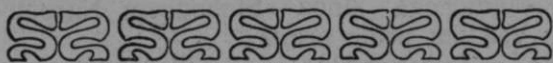
Tovariška in nacionalna dolžnost nas veže, da se spominjamo tega odličnega vodje našega stanu, tega neumornega prosvetnega, nacionalnega in književnega delavca ob 40-letnem jubileju njegovega javnega dela tudi v našem glasilu. Saj je bil baš on med prvimi glasniki in propovedniki, da smo si jugoslovenski učitelji bratje, da smo si eno...

Rojen je bil leta 1867. v Čačku, kjer je obiskoval osnovno šolo in nižjo gimnazijo; učiteljske je dovršil v Beogradu in postal že leta 1885. učitelj. Služboval je v raznih krajih, končno v Beogradu, kjer je postal leta 1919. zaradi svojih odličnih pedagoških sposobnosti referent v ministrstvu prosvete, a je bil, dasiravno še čil, krepak in deloljuben, zaradi posebnih razmer, na škodo šolstvu in našemu stanu, vpokojen.

Prvi začetki njegovega javnega književnega delovanja segajo v njegova mlada leta. Še dijak je pisal v takratne mladinske liste. Po dovršenem učiteljskem letu 1885. je napisal prvo pedagoško razpravo. Nato pa sodeloval in pisal v »Prosvetni Glasnik«, »Prosveto«, »Pedagoški Pregled«,

»Napredak«, »Narodno Prosveto«, ki ji je bil prvi urednik in v »Učitelja«, ki ga urejuje še danes.

Stanojevič je eden najboljših sodobnih jugoslovenskih pedagogov, predvsem eden najspodobnejših metodikov. Izmed raznih obširnih razprav in večjih del omenjamo njegovo »Metodiko

zemljepisa v osnovni šoli«, »Metodiko zgodovine«, »Metodiko naravosloja«.

Na podlagi teoretičnih študij in praktičnih izkustev je izdal mnogo šolskih knjig za osnovne, meščanske in obrtne šole, večinoma sam, deloma skupno z drugimi tovariši. Teh knjig ni nič manj kakor 18. Poleg tega je izdal tudi več zemljevidov in atlantov. Koliko marljivosti, neumornosti, vztrajnosti tči v teh izdanjih!

Sodeloval je Stanojevič tudi pri raznih političnih listih. »O djek«, »Dnevni list«, »Tribuna«, »Zakonitost«, »Štampa«, »Samouprava«, »Naroda volja«, »Narodni prijatelj« in drugi politični listi so prinašali njegove članke, v katerih se je

vztrajno in uspešno boril za napredek šolstva in za pravice učiteljstva.

Eno izmed njegovih najbolj priljubljenih, rekel bi življenjskih nalog je njegov »Učitelj«. To odlično srbsko pedagoško revijo vodi in ureja že 20 let in jo je dvignil z nacionalno ljubeznijo in stanovskim zanosom na ono višino, da se danes lahko meri ne samo z domačimi nego tudi z inozemskimi pedagoškimi revijami. V interesu narodnega šolstva je samo želel, da ostane tovariš Mihajlo še dolgo dobo na čelu tej moderni pedagoški reviji.

Nikakor ne moremo prezreti Stanojevičevega dela na šolski zakonodaji, kjer je baš on eden izmed najboljših strokovnjakov. Že v predvojni Srbiji je posegal kot dober poznavalec ustroja šolstva in šolske administrativne posvetujoče in odločilno v šolsko zakonodajo. Takega vidimo zopet sedaj v povojni dobi in je naša iskrena želja, da bi poslušali njegovo strokovnjaško mnenje v času, ki je za narodno šolstvo in za naš stan sila kritičen in odločilen za dolgo dobo let.

Razen splošnega prosvetnega delovanja ima naš Stanojevič tudi velike zasluge za našo stanovsko organizacijo. Od vsega početka svojega službovanja, najprej kot navaden priprost borec, odkar pa je služboval v Beogradu, kot član glavnega odbora, vedno je vztrajno in neumorno deloval za dobrobit učiteljstva, za njegov moralni ugled in materialno blagostanje. Takoj po prevratu ga vidimo med prvimi kamenarji, ki so pričeli v dobri zavesti novega položaja graditi našo stanovsko stavbo, danes pomembno UJU. Kot član izvršilnega odbora redno prihaja na seje, kjer se uveljavlja s svojo mirno, tehtno, preudarno in vedno stvarno besedo.

Tak je naš tovariš Mihajlo M. Stanojevič in ponosni smo nanj tudi slovenski učitelji. Veseli smo, da mu je naklonila usoda zreti vstajenje in razmah mlade naše nove države, ki ji tudi on utrjuje temelje s pozitivnim svojim delom. Dragi brat in tovariš Stanojevič! S ponosom in samozavestjo zreš nazaj na plodnosna pota minule dobe svojega življenja. Ne spuščamo se v slavo, ker hvala in slavo Ti pojo Tvoja številna dela. Naj Ti zadostuje, da Ti kličejo iz dna bratskega in tovariškega srca iskreni: Zdravo! Na mnoga leta! R. D.

Izpremembe v projektu šolskega zakona.

Šolski odbor hiti z neverjetno naglico. Kolikor posnemamo iz raznih listov, so napravljene v projektu sledeče izpremembe.

V prvem oddelku je bil sprejet ves prvi oddelek z malimi izpremembami, kakor se glasi vladin predlog.

Drugi oddelek je bil izroččen posebnemu odboru, ki ga je nekoliko izpremenil. Sprejet je bil nov člen, da minister prosvete podpira tudi one šole za abnormalno in zanemarjeno deco, ki so organizirane na zasebno iniciativo in da minister prosvete podpira tudi gospodinske šole.

V tretjem oddelku se je izpremenila določba, da večji kraji (ne mesta, kakor je bilo prej), kjer je dobiti udobno stanovanje za učitelje, niso primorani zidati stanovanj za učitelje. — Šola se mora otvoriti, kjer je 40 otrok godnih za šolo (prej 30). — Čl. 24. Če je malo učiteljev ali učencev, se šola združi s sosednjo šolo. — Čl. 26. Potrebna samoučila določi upravitelj z učiteljskim zborom. — Čl. 28. Občina si lahko pridobi prostor za šolo tudi po zakonu o ekspropriaciji.

V četrtem oddelku je bil pri členu 39. sprejet dodatek glede enotnega pričetka in sklepa šolskega pouka, da v izjemnih slučajih, kjer zahtevajo posebne gospodarske razmere, sme minister prosvete na predlog oblastnega šolskega odbora izpremeniti datum začetka in konca šolskega leta.

Pri petem oddelku je bila korektura nekaterih členov preložena.

V šestem oddelku so se izvršile le nekatere izpremembe. Oddelek o disciplinarnih predpisih je bil odložen in ga minister prosvete sam predloži v novi formulaciji. Člen 69. in 72. sta bila črtana. Pri čl. 90. je bila sprejeta izprememba, da se preskrbi kurivo v naravi ali novcu z ozirom na krajevne razmere in v višini, kakor določa prosvetna oblast.

Izpremenjen je bil tudi člen 112. Pri oceni se je izpustilo ocenjevanje o zasebnem življenju.

Izpremenjen je bil tudi naslov zakona, ki se sedaj glasi »zakon o narodnih osnovnih šolah«.

Popraviti moramo tudi zadnje poročilo, ker se projekt obravnava po čl. 133. ustave po krajšem postopku.

Ko se izvrši obravnava v sekciji, pride projekt v plenum zakonodajnega

LISTEK.

Šoštanj in okolica.

Vlak, ki vozi iz Celja skozi Velenje proti Dravogradu, zapusti pri postaji Rečica ob Paki Savinjsko dolino ter začne zaradi vedno bolj se vzdigujoče proge sopihati po vedno ožji soteski Penk, dokler ne pride skozi kratek predor v slikovito do 6 km dolgo in 1½ km široko Šaleško dolino, ki se imenuje tako po blizu Velenja ležeči razvalini nekdanjega gradu Schalleck. Prva postaja v Šaleški dolini je Šoštanj-Topolščica.

Šoštanj je malo mestece z 1400 prebivalci. Leži 360 m nad morjem ob vznožju smrekovega gozda. Mesto je postalo Šoštanj 27. maja 1911, pravice trga pa je dobil najbrž od celjskih grofov. Gospodje šoštanjski se že imenujejo l. 1236., cerkev sv. Mohorja in Fortunata pa l. 1434. Na strmeh hribu nad Šoštanjem molji iz smrekovega gozda razvalina »Pusti grad«. Bil je tukaj po pravljici takozvani svetilnik, ko je še polnilo Šaleško dolino jezero. (Glej Šilih: »Nekoč je bilo jezero«). Gotovo pa je služil kot stražni stolp, raz kateri se je naznanjal sosedom bližajoči se sovražnik. Stari grad so baje razdejali celjski grofje (1437.), po drugih virih so ga pa sežgali Turki (1473.). Sezidali so potem na seda-

njem mestu tekmo sto let drug grad — seveda s tlako — ki ga je sedanjí lastnik tovarnar Woschnagg preuredil za stanovanje svojim uradnikom in delavcem.

Za časa Rimljanov je spadala Šaleška dolina v provinco Norik. Ne ve se, ali so bivali Rimljani stalno tukaj, ali pa je bila pokrajina le neobljudena — da so pa bili tukaj vsaj mimogrede, kaže izkopani rimski kamen, ki se je našel v Šmartnem pri Šaleku.

Nj kmalu pokrajine, kjer bi bilo toliko gradov — deloma še ohranjenih, deloma že v razvalinah — kakor v Šaleški dolini. Zato je tudi razširjenih po naši okolici nebroj raznih pravljic. Ker je imela luteranska vera pospeševalce in pokrovitelje ravno v graščinski gospodi, se je tukaj naglo širila, po protireformaciji se pa niti 50 let ni več vzdržala.

Zahodno Šoštanja stoji na strmeh skalovju podružna cerkev sv. Florijana. Tukaj je stal svojčas gradič, ki je bil nazadnje last Kacijanarjev. Ivan Kacijanar — imenovan slovenski Wallenstein — je bil na Hrvatskem zavratno umorjen in leži pokopan v Gornjemgradu. Gradič so porušili najbrž Turki, ker še sedaj visi v cerkvi na steni turška podkev.

Grad Forhtenek (sedaj razvalina), ki leži severno od Šoštanja, je bil l. 1635. oropan od kmečkih puntarjev. Na tem gradu so bili najbrž tudi luteranci v tej dolini. Tedanja posestnica Altenhausen

je imela na gradu oženjenega predikanta, ki pa ga je morala kmalu odsloviti.

Šoštanju najbližji grad je Marof (Gutenbüchel), ki je po prevratu prišel po nakupu v last narodnega posestnika.

Do prevrata se je posebno v Šoštanju hitro in močno razvijalo renegatstvo, kar je pospeševala skozi več let šulferajnska šola z otroškim vrtecem, ki naj bi naraščaj popolnoma ponemčila. Vsi delavci tukajšnjih industrijskih podjetij so bili prisiljeni pošiljati svoje otroke v to šolo. Po prevratu pa je kupila šolska občina bivšo nemško šolo z inventarjem vred za 35.000 kron.

Šoštanj je rojstni kraj slovečega domoljuba dr. Josipa Vošnjaka in Mihaela Vošnjaka — snovatelja posojilnic na Slovenskem ter očeta dr. Bogomila Vošnjaka. — V Penku — pol ure iz Šoštanja — pri »Zorku« pa je bila doma matj lavantinskega škofa Ant. Mart. Slomška.

Šoštanj in okolica ima bogato industrijo: veliko tovarno za usnje, kemično tovarno z elektrarno, parno žago za izdelovanje dog za cementne sode, kemično pralnico, izdelovanje mizarskih izdelkov s stroji z električno silo, zelo je razvita nadalje lesna trgovina ter razne druge obrti. Tik Šoštanja so kopali svojčas cinkasto rudo, kjer je še sedaj vidnih nekaj rovov, med Šoštanjem in Velenjem pa je državni premogovnik. V okolici je mnogo opekarn, apnenic, žag in

mlinov. Vsa ta podjetja zaposlujejo v normalnih časih do 2000 delavcev obojega spola.

V olajšavo in povzdigo denarnega prometa je v Šoštanju: Obrtna hranilnica in posojilnica, dalje Podružnica celjske posojilnice d. d. ter še klerikalna posojilnica.

Za izobrazbo mladine je v Šoštanju meščanska šola, 6-razredna osnovna šola s 4 paralelkami in z ekskurendo v Ravnah, 3-razredna obrtna nadaljevalna ter 2-razredna trgovska nadaljevalna šola.

Za društveno in družabno življenje skrbijo razna društva, ki jim načeluje seveda marljivo Sokolsko društvo sicer še mladim toda agilno napredujočim sokolskim orkestrom. Sokolsko društvo si je postavilo lani lastni Sokolski dom (otvoritev je bila 10. maja t. l.), kjer imajo tudi vsa druga narodna društva svojo streho, tako: Ljudska knjižnica, ki se prav zadovoljivo razvija pod izključno upravo učiteljstva, Ciril-Methodova podružnica, Jugoslovenska Matica, Slovensko planinsko društvo in Orjuna — poleg tega ima v Sokolskem domu svoje prostore SDS ter prireja gledališke igre izobraževalno društvo »Svoboda« kakor tudi vse tukajšnje šole.

(Dalje prihodnjič.)

odbora in na to v skupščino, ki ga odobri ali pa odkloni.

Učiteljskim zahtevam in predlogom je zelo naklonjen predsednik sekcije šolskega odbora g. Savič in tudi minister prosvete g. Svetozar Pribečević.

Vendar je položaj, v katerem se nahajamo zaradi tako različnih kulturnih razmer in prosvetne zakonodaje, sila težaven in bo šolski zakon dete položaja, v katerem se nahajamo.

Nadaljne izpremembe šol. zakona sprejete v sekciji.

Posle 33. člana, dokle smo javili u prošlom broju, da je pretres svršen, nastavljen je isti i dalje.

Učinjene su ove važnije izmene:

Čl. 34. Gde je govor o nastavnim predmetima izmenjeno je ovo: mesto »nauka o veri« stavljeno je »nastava o veri«.

U tački 10. privredni, dodato je i »ručni« radovi.

13. tačka je odbačena.

Poslednja alineja 34. člana zamenjena je ovim:

»Nastavni plan i program odrediće Ministar Prosvete po saslusanju Glav. Prosvetnog Saveta«.

Čl. 35. U 2. alineji mesto »službenom« stavljeno je »državnom«.

Poslednji stav počev od reči »sem nastave...« zamenjen je ovim: »u tim školama učenje državnog jezika je obavezno«.

Čl. 39. Odmah iza prve alineje dodaje se: »U izuzetim prilikama, gde to zahtevaju privredne prilike, može Ministar Prosvete na predlog Oblasnog Šk. Odbora promeniti datum početka i završetka školske godine«.

Čl. 43. Deca se ne mogu upisati u prvi razred, koja su napunila 10 godina (u projektu je bilo 12). Rešeno, da se o ovome predvidi nešto i u prelaznim naređenjima.

Čl. 48. Ocene su učenika izmenjene. Po tim izmenama ocene su: 5 t. j. vrlo dobar; 4 t. j. dobar; 3 t. j. dovoljan i 2 slab.

Vladanje ima ocene: vrlo dobar, dobar i slab.

Čl. 61. Dodata je alineja: »Za stalnu učiteljicu u zabavištima postavlja se lice koje je steklo posebne kvalifikacije u državnim tečajevima ili zavodima«.

Čl. 63. Ceo je zamenjen novom odredbom:

»Svi učitelji i učiteljice postavljaju se po odredbama zakona o činovnicima i državnim službenicima građanskog reda«.

Čl. 77. Dodata je alineja:

»U tečajevima, koji se osnivaju po čl. 42. (?) al. 5 vršiče nastavu učitelji uz nagradu koju će odrediti Ministarstvo Prosvete«.

Čl. 87. U tač. 2. kad se zatvara odeljenje, dodato je:

»U tom slučaju odlazi učitelj ali učiteljica, koji je najmlađi po stečaju. Ali ako bi se u tom mestu, iz kojega su bili uklonjeni, ukazalo u toku te godine ili u početku sledeće, prazno mesto, oni imaju pravo da se u njega vrata«.

Određba je ova uzeta po napomenama Udruženja.

Čl. 90. Alineja o ogrevu usvojena je ovako:

»Ogrev se daje u naturi ili u novcu. Oblasni školski odbor određuje prema mesnim prilikama i potrebi količinu toga ogreva«.

Čl. 94.—100. Ovo je odeljak o kaznama. Ceo je odeljak rezervisan po želji g. Ministra Prosvete.

Saznaje se, da Ministar smera u tom pogledu stvoriti oblasni i nad njim viši disciplinski sud od školskih ljudi.

Čl. 105. Na bolja mesta imaju pravo:

1. Stariji po službi.
2. Jači po ocenama.
3. S porodičnim potrebama.
4. Zaslužniji po službi.

Izmenjen je red uslova po projektu.

Čl. 107. Ne mogu se javiti za stečaj: »Koji su poslednje dve godine ocenjeni jedanput nedovoljno ili oba puta dovoljno.

Tačka 4. je dodato:

»Izuzev slučaja ženidbe, ako je žena učiteljica«.

Čl. 108. Ministru komisija predlaže mesto dva — tri kandidata za mesto i on postavlja jednog od trojice.

Sa 110. čl. Sekcija je završila pretres projekta do 17. t. m. zaključno. 18. t. m. nije držana sednica, a nastavlja se 19. t. m. »Nar. Prosv.«

si ga nabavil. Drugemu uradništvu po uradnih urah ni treba biti doma, učitelj mora korigirati zvezke in se pripravljati za pouk in tega ne more delati v mrzli sobi. Vsega tega duhovni gospodje in gospod poslanec Hohnjec ne uvidijo. Pa kaj bi jim dokazovali! Narodno edinstvo, državno edinstvo in verska strpljivost jim smrdi, ker ni v klerikalnem duhu, zato se tako strastno zaganjajo proti tem določbam, ki jih povdarja zakon.

Versko mravno vzgojo, to je oni člen, ki so ga v Avstriji klerikalci vedno videli nad naprednim učiteljstvom, mladijo tudi sedaj, zato so se ljuto zagnali proti členu 1., ki povdarja narodno in državno edinstvo in versko strpnost.

Ljudstvu predočujejo grozna bremenja, ki bi jih morala nositi občina. Seveda, če bi bile šole klerikalni zavodi in bi služile v podkrepljenje klerikalizma, potem bi bilo vse dobro.

Značilno je tudi, da klerikalci hlastno popadejo vsako mnenje, ki ga gosp. Milutin Stanković, blviši predsednik UJU iz svojega strankarskega fanatizma iznese v glasilu učiteljskega političnega kluba »Slobodnem Narodu«. Vse jim pride prav.

Zelo značilno je, da klerikalci napadajo vse člene, ki utrjujejo vezi med šolo in domom in ki pospešujejo in podpirajo delovanje učiteljstva izven šole. Jansen in prozoren je tu njihov namen, da hočejo oslabiti vpliv učiteljstva in šole na najširše plasti naroda, zato se bore tako strastno proti tem členom.

Kot rdeča nit se pa vleče čez vso borbo boj proti zidanju šol, vsem prispevkom za šolo in učiteljstvo, češ, da so občine preobremenjene in revne že

itak, kakor da bi se bali, da bo potem prikrajšano zidanje novih cerkva, da se bo premalo nabralo denarja za politično agitacijo v cerkvenih nabiralnikih, da se bo premalo nabralo za nove zvonove itd., itd.

Zelo, zelo se pa potezajo klerikalni poslanci za gospode katehete. Cerkevna oblast naj bi imela govoriti pri nameščenju katechetov, država nič. Manjšina hoče vsiliti svoje mišljenje večini, ki se zavzema za to, da bi učitelji poučevali tudi verouk. Kateheti naj imajo vse pravice in naj bodo nekaj posebnega v šoli, država naj jih plačuje enako kot druge uradnike, samo nikake pravice naj bi ne imela do njih.

Tudi služba božja naj bo obvezna in verske vaje tudi, ter bi moralo učiteljstvo mladino v cerkvi nadzorovati. Za policaja naj bo učiteljstvo v cerkvi, ker tako hočejo duhovni gospodje. Ali ni verska vzgoja zadeva duhovščine in staršev? In člen 12. ustave, ali naj se tu potepta. Toliko se sklicujejo prečastiti gospodje na pravice krščanskih staršev, zakaj pa njim ne pripuste tudi, da oni vodijo otroke v cerkev, kadar oni hočejo in ne da se otroke odrta temu njihovu vplivu. Učitelj naj bo za policijsko službo v cerkvi, ker drugega nadzorstva ni; še v šoli med veroukom naj stoji zadaj s palico v roki, da bo gospodom katehetom vzdrževal disciplino med veroukom!?

Nasilna je vaša igra — gospodje, a tudi vaše demagogije bo konec; le poglejmo, kako nasilno igro ste igrali pred petdeset leti proti šolskemu zakonu — vaša moč pojenjuje!

Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvo Ljubljana — v Šoštanju 4. in 5. julija.

Delegate in udeležnike glavne skupščine prosimo, da pošljejo svoje prijave nemudoma tako glede prenočišča kakor prehrane. Še je čas, kdor bo samo pri skupščini v nedeljo v Šoštanju, naj se tudi javi, da lahko naročimo pri gostilničarjih dovoljno število obedov. Prosim za točne prijave, ker je drugače brezhibna ureditev prehrane nemogoča! Stanovanja so vsa preskrbljena v Šoštanju, tako da ne bo treba nobenemu v Velenje in se bomo ozirali po možnosti na vse želje posameznikov. Tudi skupnih prenočišč ne bo!

Cene prehrane: obed (juha po izbiri, govedina in pečenka, dve prikuhi po izbiri) 15 Din, večerja (pečenka ali zrezek s prikuho) 13 Din. Močnata jed, črna kava, kruh in pijača se plača posebno. Odpadajoči znesek za prenočišča in prehrano bo vsak udeleženec plačal pripravljalnemu odboru, ko mu bodo izročene tozadevne nakaznice, in sicer ob prihodu vlakov ob lepem vremenu na vrtu kolodvora, v slučaju slabega vremena pa v dvorani Sokolskega doma.

Domači tovariši(ice) in nekaj članov Sokolskega društva bodo nosili na levem rokavu bele trakove. Na te se je treba obračati za razne informacije!

Na čast učiteljstvu priredi Sokolsko društvo v Šoštanju v soboto 4. julija večer sokolsko akademijo s sodelovanjem salonskega orkestra. Po akademiji se vrši ples v Sokolski dvorani. Prosim, da se vsi tovariši in tovarišice udeležijo

te prireditve, da se skupno navdušimo za procvit sokolske misli! Torej po večerji takoj vsi v Sokolski dom!

Pripomnimo še, da bo imelo Sokolsko društvo ves čas zborovanj (soboto in nedeljo) na razpolago razna okrepičila.

Prihod vlakov iz Celja: a) 9. uri 9 min. (iz Ljubljane 5.27, Zidanega mosta 7.04, Celja 7.49, Maribora 5.25, Ptujja 5.20, Grobelno 6.52, Rogatec 5.32); b) 14. uri 46 min. (iz Ljubljane 7.44 [slaba zveza], Maribora 9.44, Ptujja 8.43, Celja 13.05); c) 17. uri 4 min. (iz Ljubljane 12.10, Zidanega mosta 13.51, Celja 15.46, Maribora 13.18, Ptujja 13.13, Grobelno 15.19, Rogatica 13.20).

Iz Dravograda: a) 9. uri 56 min. (iz Maribora 5.50, Marenberga 7.07, Prevalj 5.24, Dravograda 7.52); b) 17. uri 35 min. (iz Maribora 13.42, Marenberga 15.—, Prevalj 14.50, Dravograda 15.40).

Odhod iz Šoštanja proti Celju: a) 5. uri 53 min. (v Celju zelo ugodna zveza proti Ljubljani in Mariboru); b) 9. uri 56 min. (v Celju zveza proti Ljubljani 11.39, Mariboru 13.27); c) 12. uri 18 min. (v Celju proti Ljubljani 15.47, Mariboru 14.34); d) 17. uri 35 min. (v Celju proti Ljubljani in Mariboru zelo ugodna zveza); e) 20. uri 43 min. (v Celju proti Ljubljani 0.49, Mariboru 23.04 in 1.26).

Proti Dravogradu: a) 9. uri 9 min.; b) 17. uri 04 min. (oba vlaka ugodna zveza na obe strani v Dravogradu).

Odeški bodo zborovali vsi v dvorani in stranskih prostorih Sokolskega doma.

V čem klerikalci najbolj napadajo šolski zakon?

Ne smemo pozabiti, da je pred 50 leti papež avstrijski šolski zakon javno proklel in da bi klerikalci tudi sedaj radi dosegli kaj takega, samo, da jim razmere in čas onemogočajo taka sredstva.

Odkar je pričela v parlamentu razprava o šolskem zakonu, bruhajo klerikalni časopisi ogenj in žveplo na šolski zakon. Namen je prozoren: Še preden stopi zakon v veljavo, hočejo vzbuditi v ljudstvu nezadovoljstvo, nezaupanje in odpor proti zakonu, da bi le naletelo njega izvajanje v masah na odpor. Oni hočejo na vsak način vzeti zakonu avtoriteto v masi.

Seveda je za vso igro le duhovščina, ki vidi svojega najnevarnejšega nasprotnika v učiteljstvu. Zato dela s polno paro potom poslancev in klerikalnih občin proti zakonu.

Na vse občine je izdala klerikalna stranka poziv, da vlagajo proteste proti zakonu. V to svrhu jih je nahujskala z vsemi določbami, kjer je kmet občutljiv.

Oglejmo si nekoliko, kaj klerikalci najbolj napadajo:

Prvo, kar je klerikalna stranka servirala ljudstvu, je bilo 20 kubičnih metrov drv in stanovanje, ki bi ga morala občina preskrbeti učiteljstvu.

S tem je hotela najprej nahujskati ljudstvo proti učiteljstvu, ne pomisli pa pri tem, da imajo gospod fajmošter zase celo hišo od ljudstva na razpolago, medtem ko učitelju ne privoščijo niti skromnega stanovanja. Duhovščina dobiva od ljudstva veliko biro itd. Vsa postajenačelnik, vsak finančni uradnik, orožnik itd. je preskrbljen s stanovanjem, samo učitelj bi ne smel imeti te pravice in bi moral biti vedno odvisen od ljudi, ki jih fajmošter nahujska, da mu ne dajo ne stanovanja in ne hrane. Kurivo dobe oficirji od države, železniški uradniki in uslužbenci ga dobe po znižani ceni, samo učitelj naj zmrzuje pri korekturi in pripravi za pouk, ker mu ljudje nečejo dati kuriva ali pa nima sredstev, da bi

z godbo na čelu skozi Krakovo in Trnovo.

V nedeljo ob ¼ na 9. je odkorakala šolska mladina izpred šole med sviranjem godbe v trnovsko cerkev k maši, pri kateri so peli šolski otroci s spremljevanjem orkestra. Po maši je bil povratek v šolsko telovadnico, kjer se je zbralo že mnogo predstaviteljev oblasti, raznih korporacij, nekdanjih učencev, staršev šolske dece in drugega občinstva. Prosvetni oddelek so zastopali gg. dr. Pestotnik, dr. Karlin in višji šolski nadzornik in pok. Fr. Gabršek; mestno občino gerenta g. Likožar, dr. Puc in magistratni nadsvetnik Govekar, narodno ženstvo ga. Franja dr. Tavčarjeva, ga. Sičeva in mnogo drugih dam; UJU poverjeništvo Ljubljana je bilo istotako oficialno zastopano. Navzočni so bili tudi zastopniki naprednega časopisa.

Šolski upravitelj Janko Polak je v dobro zasnovanem otvoritvenem nagovoru povdarjal pomembnost dneva, katerega proslava naj velja v prvi vrsti 50-letnemu kulturnemu delu šole, ki je bila izprva prosvetno zbirališče in središče mladine iz raznih krajev Slovenije.

V dobi obstoja je vzgajalo na tej šoli okoli 150 učnih oseb nad 27.000 šolske dece, kar dokazuje naravnost ogromno delo tihega, v širši javnosti neopaženega učiteljskega dela in nepisane zgodovine slovenskega šolstva. Koncem govora je izrekel govornik zahvalo vsem činiteljem, ki so omogočili sicer priprosto, a povsem dostojno proslavo tega jubileja, predvsem gerentskemu svetu, narodnim damam, raznim naprednim kulturnim društvom, pevskim zborom društva Krakovo-Trnovo in dvorskega okraja. Na upraviteljevo povabilo je pripela nato ga. Franja dr. Tavčarjeva v iskreno občutenem nagovoru na šolsko zastavo tri nove, krasno izvezeno trakove v državnih, slovenskih in mestnih barvah. Navzočno občinstvo je stoje zaklicalo trikratni »Slava!« kralju Aleksandru, gospa je pa poljubila državno trobojnico na zastavi.

Sledile so razne deklamacije, pevske točke pod spretnim vodstvom domačega učitelja Fr. Trosta in kratek igrokaz. Izrecno moramo povdariti posrečeno izvajanje vseh točk, pogumni in neustrašeni nastop učencev, osobito pa brezhibno izvajanje igrokaza »Matevžev stric pripoveduje«, ki je

zares mojstrsko delo pristnega ljubljana, tovariša A. Potočnika. Orisal nam je življenje stare ljubljane, predvsem krakovskega in trnovskega predmestja ter postanek šole. Izvajajoči otroci so se kretali pod spretnim vodstvom in s požrtvovalnim sodelovanjem režiserja Narodnega gledališča g. Lipaha na šolskem odru kakor veliki. Tovarišu Potočniku in vsem sodelujočim specijalno k tej točki prav iskreno častitamo! Prelepo uspelo prireditve, na kateri ima domače učiteljstvo lahko posebno zadoščanje in je bila sprejeta od strani občinstva z burnim odobravanjem, je zaključila državna himna.

Popoldne se je vršila v Hribarjevem gaju narodna veselica, kjer so bili s požrtvovalnostjo narodnih dam pogoščeni šolski otroci. Izvajale so se razne otroške igre, petje so oskrbovala že imenovana društva, sodelovali sta dve godbi.

Odbor za proslavo je izdal letno poročilo, sestavljeno od domačega učiteljskega zbora in zanimivo zlasti po tem, ker prinaša imenik šolske mladine še iz šolskega leta 1875/76, in vso statistiko in kroniko 50-letnega obstoja II. mestne deške osnovne šole.

LISTEK.

Proslava 50-letnice II. mestne deške osnovne šole v Ljubljani.

V nedeljo, dne 21. t. m., je proslavila šola na Grabnu v Ljubljani petdesetletnico svojega obstoja. Ako so na mestu razni drugi jubileji, je bila tembolj na mestu ta proslava, ki je bila prava kulturna manifestacija in je pokazala sadove strogo nacionalne vzgoje dece v narodnem in državnem edinstvu, ki nam je trden porok boljše bodočnosti. Odlično uspela proslava pa služi tudi v čast in ponos domačemu učiteljstvu, ki je vložilo toliko truda in neumornega dela v pripravo tega pomembnega dneva.

Že na predvečer v soboto se je zbrala pred šolskim poslopjem, ki je bilo z venci in zastavami okusno okrašeno in razsvetljeno, vsa šolska mladina z lampijončki. Pevski društvi Krakovo-Trnovo in dvorskega okraja sta zapeli več pesmi, salezijanska godba je zaigrala razne skladbe, nato pa se je uredila povorka šolske dece, ki je odšla

СПОМЕНИЦА

К ПРОЈЕКТУ ЗАКОНА О НАРОДНИМ ШКОЛАМА, ПОДНЕТОМ НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ.

Пројекат је закона о народним школама велика тековина по народно школство, просвету и учитељство, јер ствара унификацију школства у нашој држави те нас решава каоса, у коме се сада налазимо због различних школских закона, на којима сада толико трпи просветни напредак у нашој држави. И ако има поднети пројекат много врлина и модерних праваца, налазе се ипак у њем одредбе, које не можемо са становишта напретка школства никако да одобравамо, па би пожељно било да их законодавни одбор брише те их измени са модернијим одредбама. Зато износимо доле споменицу, у којој утмељујемо наше измене.

Школска обавезност. Будући да ће бити закон зацело на снази више деценија, морамо имати у виду коначни циљ, који хоћемо да постигнемо за то доба т. ј. осамгодишња школска обавезност без икаквих полакшица у самој закону. Не види нам се умесним, да се умећу полакшице осамгодишње школске обавезности већ у закон (чл. 16.), него нека се путем прелазних одредаба покуси извести постепено осамгодишња школска обавезност за сву државу, као што то одговара приликама појединих области. На тај ће се начин доћи у сусрет оним областима на пр. у Србији, у Босни, у Јужној Србији и т. д., где се за сада не може наједном да изведе потпуна школска обавезност. **У закону саме нека остане осамгодишња школска обавезност неокрњена.**

Виши и нижи течај основне школе. Сви се модерни педагози слажу у томе, да има трајати прво школско доба о развиту детета до закључно 11. године. Зато има да обухвата и основна школа нижи течај до закључно 5. школске године, а виши течај задње 3. школске године (чл. 16., 17., 51.). Такву деобу обухвата и модерно законодавство осталих напредних културних држава.

Исплата разних додатака учитељству. У пројекту је закона предвиђено, да плаћају општине учитељству многе разне додатке. Како постоји погубељно с обзиром на ранија искуства, да би се морало учитељство борити с општином за законите припадности, што врло умањује његов углед у најближој околини, нека се сви такви додаци са стране општине упућују држави, која ће их исплаћивати учитељству укупно са месечном платом (чл. 28., 142.).

Наставни план. Односно наставних планова предвиђа се у закону премало суделовање учитељства и одредбе се у пројекту премало базирају на месне потребе и прилике. Зато нека се позове к сарадњи наставних планова такође учитељство те нека се саслуша његово мишљење што и потпуно одговара демократским напредним начелима (чл. 34., 38.). У модерним државама иду за тим, да се даде учитељству што већа самоуправа и утицај у интерним школским и педагошким питањима. Законито се оснивају учитељске коморе, које се баве тим питањима. Узима се у обзир, да дође учитељство у сва школска заступања.

Апробација уџбеника. Одлучно одбијемо монопол на школске књиге, јер се тиме ограничава слобода агилним писцима школских књига и пречи слободна конкуренција, што би свакако било на штету садржаја школских књига, а често и на штету вањској опреми. Држава има довољно прилике, да штити националну и државну тенденцију те да уплива на њихов унутрашњи смер апробацијом, као и увођењем само одобрених уџбеника у школу. Па и са становишта, да држава увођењем монопола на школске књиге конкурише штампарским и трговачким предузећима, која за своје пословање плаћају велике порезе и таксе, било би уведене потпуно монополисања и штампања уџбеника са стране државе непоштено (чл. 37.).

Испити крајем школске године. Све су модерне државе напустиле испите крајем школске године а и награде, које су се том приликом делиле. Крајем школске године могу се додуше вршити свечаности у облику разних националних приређења (чл. 49.).

Неквалификовано учитељство. У начелу смо зато, да се бришу из пројекта све такве одредбе, које се тићу неквалификованог учитељства. Министар је Провсете већ издао наређење на основу којег мора учитељство без квалификације односно испита зрелости стећи још у текућој школској години, а најдоцније до 1. септембра о. г. прописану квалификацију. Стога овакве одлуке о неквалифи-

кованом (помоћном) учитељству никако не спадају у закон (чл. 58., 59., 60.).

Однос школског закона према закону о чиновницима. Закон о чиновницима у многим случајевима допушта, да се специјални закони посебице уреде у појединим тачкама сразмерно дотичној струци. Ипак поднети пројекат не узима у обзир тих одредаба, које би се дале искористити на добро просветној струци и просветних наставника. Зато нека се у школском закону узму у обзир ови изузеци, које допушта закон о чиновницима (чл. 59. школског закона и чл. 14. зак. о чинов.; чл. 82., 83. школ. зак. и чл. 31. зак. о чинов.; чл. 93. школ. зак. и чл. 153. зак. о чинов.).

Вођење деце у цркву. Сматрамо, да је дужност учитеља водити децу у цркву само на државне и изразито националне празнике те на почетку и свршетку школске године. За недеље и све остале црквене празнике препушта се то родитељима и старацима деце. Верски одгој деце препушта се и онако родитељима већ у чл. 12. Устава (чл. 68.).

Додаци учитељима, које су удате за државне намештенике. Учитељима удате за државне намештенике примају половичне особне додатке на скупоћу. Напротив пак примају оне учитељице, које су удате за нечиновнике (богате трговце, поседнике, адвокате, лекаре и т. д.) пуне додатке, премда су много боље ситуиране. Да се одправи то неправедно стање, нека има школски закон одредбу, с којом би били изједначени додаци на скупоћу удатих учитељима са неударитима, јер је рад свих једнак (чл. 81.).

15% додаток. У надрту закона није јасно изражено, да се убраја 15% након 32 навршене године службе у пензију. Већ је и Државни Савет издао пресуду, да се мора учитељству урачунати 15% са 32 године службе у пензију. Потребно је, да се та одредба изричито унесе у закон (чл. 82., 83.).

Додаци по чл. 40. зак. о чин. У пређашњем су пројекту закона били предвиђени додаци по чл. 40. зак. о чинов. за разне струке, тежа места и службене положаје. На основу те одредбе нека се унесу у закон нарочити додаци за школске надзорнике, јер обављају тежу службу, исто тако додаци у тежим местима, то су национално угрожени крајеви на граници и тамо, где се тешко добије компетентна за расписана места и т. д. Све ове треба да се посебице награди по чл. 40. зак. о чинов. Чудно је, што се је та одредба испустила у задњем пројекту, док су је сви пређашњи пројекти садржавали. Изричито нагласујемо, да се та одредба унесе изнова у закон (види за чл. 85. нови члан!).

Селидбени трошкови и дневнице. У овоме су пројекту селидбени трошкови и они за службена путовања свакако премало предвиђени. У некојим случајевима налажу се чак трошкови за службена путовања учитељства општинама на пр. за учествовање учитељства код званичних конференција средњих наставничког већа и т. д. То значи, да ће се морати учитељство борити са општином за издатке званичних прилика, код којих мора званично присуствовати на службени позив, или ће морати да носи трошкове само. Исто није праведно, да се места попуњена стечајем сматрају као да би била добивена на властиту молбу и да се не накнађују селидбени трошкови. У другим ресорсима попуњују се места службено без стечаја. На тај начин долази до чиновничтву до тога, да му се селидбени трошкови повраћају. Код учитељства тога није могуће уредити, јер су локални званични односи свуда друкчији и учитељска служба није механичка. Досадашње уредбе о путним и селидбеним трошковима ДР бр. 96.000 од 1920. г. и све доцније допуске уредбе имале су одредбе, да припадају селидбени трошкови и код постављања стечајем и за време наступа у државну службу. Тако је и генерална дирекција државног рачуноводства Министарства Финансија одредила одлуком ДР бр. 111.061 од 14. 8. 1921. да се добивене службе стечајем нема сматрати као службу добивену на властиту молбу, већ је то хитна државна потреба те се имају за време постављања путем стечаја повратити селидбени трошкови. Зато треба да и школски закон има такву одредбу пошто су у просветној струци у томе обзир нарочити односи (чл. 88., 103., 171.).

Станови у нарави. Станови учитељства у нарави — особито управитељев стан — нека се не одбијају од станарине,

јер школски управитељи често примају те станове од општине као накнаду за руковођење школског имања и за разне друге послове, које он обавља у корист општине. Па ни држава није у праву, да одбија тај износ за стан, јер извештине школске зграде нису државна својина, него својина дотичних општина и према томе има учитељство изузето право у томе питању, особито с обзиром на остале државне чиновнике, који имају од државе стан у нарави.

Учитељи нашега државног језика из иностранства, који се пријаве за нашу државну службу. Десе се случајеви, да се учитељима, који су из националних области отпуштени из службе у иностранству држави, те их се прима у нашу државну службу, не броји службено доба од њихова отпуста до наступа у нашу државну службу. Како су сви ти учитељи отпуштени због националних обзира, а не због властите кривде, нека им се призна и то службено доба и припадљивости, јер су инаће материјално потпуно уништени. То захтевају национални обзир који су потпуно јасни те их не треба посебице доказивати (чл. 82. школског закона, додатак.).

Пензија. У пројекту закона посве је испуштено поглавље о пензији, које је било унесено у задњем пројекту, којег одредбе садржи закон о чиновницима у чл. 136.—158. Унесено је само неколико таквих одредаба у поглавље »права наставника«. Тако су се брисале добре односне одредбе из задњег пројекта. Врло је потребно, да се бар неколико попуни закон о чиновницима у томе погледу, да се узму у обзир допуне, као што су изнете у чл. 82., 83. и додаци к чл. 93. школ. закона. У интересу је државе такође, да се призна учитељима, ако се удају, трогодишња плата једном за свагда по чл. 153. зак. о чинов. и да се унесе одредба о осиротелој деци законске двојице државних чиновника, као што је предлог код чл. 93., што се већ сада у пракси изводи.

Дисциплински прописи. Закон о чиновницима има модерне дисциплинске прописе у чл. 159.—223. Та модерна начела треба да остану на снази и за просветну струку, та то одговара и одредби чл. 170. зак. о чинов. Све су одредбе о дисциплинским прописима у пројекту школског закона садржане у 7 чланова т. ј. у члановима 94.—101. школ. закона. Испустио се чак модерни наслов »Дисциплински прописи и поставило се за наслов тој глави: »Казне«. Нарочито је реакционарна одредба чл. 97., тач. 3., којом се учитељу може да одузме његова плата од 3—15 дана. Чему су онда одредбе о екзистенцијском минимуму, који важи за редовни суд, ако може да одузме полумесечну плату без великих тешкоћа већ надзорник и обласна школска управа. Дисциплински прописи нису само недостатни него су апсолутно немодерни, било у састављању непристрасног сената, било у дисциплинском поступку. Предвиђен није нити увид у пријаве и акте, нити је предвиђена одбрана нити расправа, ни бранитељ а ни право жалбе. Неправедно је, ако се поставе на снагу лошији дисциплински прописи, него ли су на снази за остало државно чиновничтву по закону о чинов. Зато морамо добити за просветну струку и модеран дисциплински закон, који ће имати основу на једнаким модерним начелима као што су дисциплински прописи закона о чинов. и који ће бити прикрожен за просветну струку. За то доба нека се издаде министарска уредба о модерним дисциплинским прописима за учитељство. Пројекат школског закона нека предвиђа само темељне одредбе за дисциплински закон односно уредбу за просветну струку. (Види напомене к чл. 94.—101. пројекта школ. зак.)

Стечај за управитељска места. У пројекту школског закона не обазире се на стечаје управитељских места. Пошто је тешко сипити некога с административним пословима, за које нема сваки воље, ни способности, ни амбиције, да ће радити као старешина својих другова, морамо одбити поделовање места без стечаја. Зато нека се и места школских управитеља расписују и подељују стално по начину као и стална места за учитеље (чл. 102., 140.).

Избор учитељских заступника у разне школске одборе. Модерни циљеви иду за тим, да дође учитељство у сва заступања, где се расписања о школству и то да те заступнике изабере путем избора учитељство само. Избори се учитељства

врше тајним и непосредним гласањем. Таквог модерног демократичког духа нема у овом пројекту школског закона, премда се с њиме служе све модерне државе па се је и господин Министар Провсете изразио »основном школом имају да рукују учитељи«. Избор учитељских заступника у разна школска заступања био је предвиђен досада у свим пројектима школског закона, зато је врло чудно, да је то начело испало у овом пројекту (види чл. 103.). Врло је потребно, да се тај модерни принцип уважи у закону (чл. 144., 158., 170.).

Постављање и размештање наставника. У чл. 106. пројекта школ. зак. отворена су врела прилична протекција код постављања учитељства, те је становиште сада још горе него у задњем пројекту. Ако се учини изузетак за универзитетска места, није оправдан такав изузетак за места, где има средњих и стручних школа. Нека се радије омогући прелаз на та службена места тиме, да се умањи минимум за та службена места од 12 на 10, од 9 на 8, од 6 на 4 и право за молбу по стечају од 6 на 3 године. На сваки начин треба тачно означити ону петину, која ће доћи као изузетак у обзир. Та петина нека се односи на системизована места а не на предложене кандидате, јер ако се узме за базу петина списаних места, потом ће бити одмах преко половине намештених протекцијом, којој се мора законом апсолутно затворити врата. На исти начин треба и тач. 3. чл. 105. узети у обзир, ако се већ хоће учинити изузетке (види чл. 106. предзадњи став). У пројекту се јасно не види, да Министар бира из двоупредлога па би се могао чл. 108. али. 3. тумачити и тако да Министар потпуно метне с вида двоупредлог. Врло је потребно, да се не премешта нити привременог учитељства сваке године и да се учува нека сталност, зато нека се прима у закон одредба, која је већ била у задњем пројекту односно премештања привременог наставника (чл. 110., додатак.).

Оцењивање наставника. Закон о чиновницима говори од чл. 72.—87. о оцењивању наставника. Пројекат школског закона говори о оцењивању од чл. 111. до чл. 113. Но одредбе о оцењивању су се са овим пројектом врло погоршале. Управо је реакционарна одредба, да се службено оцењује учитељство владање у друштву и у приватном животу. Учитељство се је дуги низ година борило за јавно оцењивање, за комисијско оцењивање, за право увида и исписа оцено, за право одбране и жалбе код лоше оцено. То су модерна начела о оцењивању која су продрила у све модерне законе. Овај надрт погоршао је оцену чак у томе, да је узео већ ред »довољно« као лошу оцену (чл. 72., 87. тач. 4., чл. 107. тач. 2 и чл. 113. школ. зак.). Баш словеначко учитељство је било већ сада у пријатном положају, што је имало модерни правилник о оцењивању, који је одговарао модерним начелима јавне и комисијске оцено, увид у оцену, право одбране и жалбе. С овим пројектом закона изгубили бисмо модерну оцену, која је већ била на снази и у нашој држави. Уопште не би било умесно сузити оцењивања са законом, него се имају у закону само предвидети модерна начела оцено, а извођење препустити правилнику, који ће издати Министар Провсете.

Лучење школске управе од политичке. Лучење је просветне управе од политичке државне управе тако ошенито позната и хитна потреба, да је не треба још посебице на дуго и широко доказивати. То је питање и законито могуће, јер такво лучење предвиђа чл. 88. закона о општој управи.

Повест нам школства јасно доказује, да је било спајање школске управе с политичком државном управом увек на штету школства и просвете. Модерне тежње просветне управе свих држава иду за тим, да се уведе школска и просветна самоуправа т. ј. да њоме управљају органи, који су намештени код те струке те је потанко познају обзиром на све неприлике и унутрашњи устрој, с којим имају да оперишу. Модерне тежње иду и за тим, да се као део школске самоуправе уведу и учитељ. зборнице као саветодавни и иницијативни органи надлежних управних просветних фактора (чл. 158., 159.).

Надзорници. Врних надзорника не ћемо добити, ако им се не буде дала посебна награда за њихов повећани рад (чл. 128. и 135. школ. зак.), а исто тако не ћемо

добити врских административних чиновника у просветној управи, ако се буде на та места примало само обдело учитељство (чл. 131., 138. школ. зак.). Никако није правилно начело, да се захтева и даје веће право испиту за грађанске школе те да се може само тим испитом постати срески школ. надзорник. Тиме се затварају врата способноме основношколскоме учитељству до места среских надзорника. Доказано је, да су грађански учитељи као надзорници превисше једностранни код оцењивања основношколског рада, те га воде у једностраност и форсирају само поједине групе предмета, за које су оспособљени као стручни учитељи грађанске школе. Хармоничније се развија основношколство под руковођењем надзорника из редова основношколског учитељства. Неправедан пак је предуслов грађанскошколског испита за срескога надзорника и у томе погледу, што се полаже од сада тај испит у вишој педагошкој школи. Под садашњим је околностима — дошто имамо само две више педагошке школе у држави — онемогућен штудиј у вишој педагошкој школи многоме основношколскоме учитељу, а нарочито онемогућен има породицу. Тако се може десити, да ће доћи на надзорничка места млади амбициозни људи, који ће бити апсолвенти више пед. школе, а биће апсолутно неспособни за добре надзорнике. На сваки начин треба одстранити предуслов грађанскошколског испита за срескога школског надзорника. Од неминовне ће бити потребе исто, да се више педагошке шко-

ле оснују у толикој измери, да буде у њима свему способноме основношколскоме учитељству омогућен штудиј (чл. 133. школ. зак.). Надзорницима се чак сузило давање одсуства, док им пуштају досадашње уредбе већу слободу (чл. 127. тач. 6., чл. 134. тач. 12.). За канцеларије школских надзорника такође не ћемо добити врских административних чиновника, ако будемо учитељству, које пође у канцеларије одузели учитељска права, као што то предвиђа чл. 131. и чл. 138. пројекта школ. зак.

Управитељски је додаток са 5%,

UPRAVITELJI.

Старијашна доба	Месечна плата: постојана, основна и станарина	1-5 разр.		6-10 разр.		11-15 разр.		Надзорници: обласни и срески.
		5%	10%	10%	20%	15%	30%	
4-6	630	31	63	63	126	94	189	—
7-8	715	35	71	71	143	107	214	—
9	795	39	79	79	159	119	239	—
10-12	855	42	85	85	171	128	256	—
13-14	915	45	91	91	183	137	274	—
15	1015	50	101	101	203	152	304	609
16-18	1100	55	110	110	220	165	330	660
19-20	1160	58	116	116	232	174	348	696
21	1310	65	131	131	262	196	393	796
22-24	1390	69	139	139	278	208	417	834
25-27	1470	73	147	147	294	220	441	882
28-30	1570	78	157	157	314	235	471	942
31-32	1700	85	170	170	340	255	510	1120

Предлози за измене и допуне на пројект закона о основним школама.

(К расправи у законодавном одбору)*

II. Основне школе и трајање наставе у њима.

Члан 15. Основну школу походе обавезно сва способна мушка и женска деца између 6. и (—) 14. године. (*)

Члан 16. Учење у основној школи траје:

1. (У варошима и варошицама) 8 година, за сву ону децу која по свршетку (IV.) разреда не наставе своје школовање у грађанској, средњој или стручној школи. (*)

(2. Исто толико траје школовање у оним местима, где се за то изјасни школски одбор, а где уједно постоје услови у зградама, наставницима и осталим потребама.)

(3. У местима, где још нема услова за извођење осмогодишњег основног школовања, настава траје 6 година.)

(4. У местима, где не постоје потребни услови ни за шестогодишње редовно школовање, настава ће се изводити у V. и VI. разреду само у времену од 1. новембра до 31. марта.)

Члан 17. У прва (четири) разреда основних школа настава је свуда једнолика.

III. Образовање школских општина, подизање школских зграда и издржавање основних школа.

Члан 25. Политичка општина мора дати потребно земљиште за школу, школско дворниште и у њему студенац са водом за пиће, и игралиште, а у селима још и земљиште за школски врт, и подићи прописну школску зграду са свима потребним одељењима и учитељским становима; сем тога дужна је општина осигурати потребан огрев и осветлење школских локала и наставничких станова, кад их наставници добијају у натури.

Сем тога (—) општина је дужна:

Члан 28. Свака школа мора имати онолико прописних станова за наставнике, колико у школи има посебних одељења. Станови морају бити у непосредној близини школе.

Где нема станова, учитељ ће добивати од политичке општине станарину, коју ће одредити обласна Просветна Власт према месним приликама. (*)

Члан 29. Где општина нема потребног земљишта, или га има, или је за школску потребу неподесно, дужна га је набавити разменом или откупом. (*)

Члан 33. Оним општинама које немају прописних школских зграда, а немају ни материјалне могућности да их саме подигну, притичу у помоћ област преко Обласног Школског Одбора, и Држава преко Министарства Просвете.

(*)

IV. Настава.

Шта ће се у којем разреду учити, и у коме обиму, одредиће Министар Просвете нарочитим наставним планом и програмима (—) а по саслушању Главног Просветног Савета, пазећи при том да укупни број недељних часова не буде већи од 22 у I. и II., 24 у III. и IV. разреду и 25 у осталим разредама.

Члан 35. Настава је у свима основним школама на државном језику.

У оним крајевима, где су становници, наши грађани, друге расе и језика (у знатном броју,) поред наставе на службеном језику у истој државној школи, на молбу њихову Министар Просвете дозволиће основну наставу за прве четири године на њиховом матерњем језику, сем наставе из групе националних предмета, која ће се вршити на државном језику (државни језик, земљопис и историја).

* Напомена: Крупно штампани текст значи, да је потребна при том измена. У ( ) значи измену или брисање односног текста; (—) значи потребну допуну; (*) значи потребан додаток или нов члан.

10% и 15% премало одмерен за обиље рада и за одговорност, што је има управитељ. Доња табла показује следећу слику:

Срески школски надзорници имају сада 500 Дин месечног паушала те је та свота свакако премалена за тачно и савесно вршење надзорничких дужности. Управитељи су имали до сада за 1 до 3 разредне школе 300, а за сваки даљни разред или паралелку по 50 јединица валутне вредности, што не износи нити половине додатка по одмери, која је предвиђена у пројекту. Зато треба додатке увећати. Нишопшто није правилно, што се додати не признавају управитељу једноразредне школе, који има најтежи посао и највише рада (чл. 142. пројекта). Исто није правилно, да се рачуна додаток само од основне и положајне плате, а не такође и од станарине, која исто спада к редовним припадљемостима.

Месни и обласни школски одбор. У месном су и обласном школском одбору предвиђени заступници држављана. Важ-

но је што су ти заступници изабрани из средине родитеља, који имају децу у школи. Ови се више интересују за школу већ због своје деце, док је другима заступство у таквим одборима само политикум, који често изарабљују против школе и против учитељства. Тако су у Словеначкој дошли у месне школске одборе извешине католички свештеници, који су страшно упорављивали свој положај против школе и учитељства. Месни школски савети постали су највећа препрека за напредак школства, јер су били или председници или пак изабрани чланови. Ту грешку прави и нови пројекат школ. зак. (чл. 143., тач. 4. и чл. 158.). По интерес је школства а и просвећивања да дођу у таква заступства само родитељи, који имају децу у школи (чл. 143., тач. 4., чл. 158. и чл. 144. пројекта). Десе се случајевима, да месни школски одбор баш због уплива тих заступника не допушта учитељству употребљавати школе за строго просветне установе, као што певачки хорови, јавне народне библиотеке, курзеви и т. д. (чл. 148., 167. додаток).

УЈУ — Повереништво Љубљана.

Члан 37. Министар Просвете стара се (о изради и штампању државних школских уџбеника) и прописује правила о том, по саслушању Главног Просветног Савета.

Члан 38. У школама се могу употребљавати само они уџбеници, државног или приватног издања, које је одобрио Министар Просвете по предлогу и препоруци Главног Просветног Савета. (*)

V. Ученици.

Члан 47. Школски одбор, по претходном писменом саслушању, казни родитеља или стараоца, ако се не оправда за ученичко изостајање, и то: Овако ће се поступати и са оним родитељима и стараоцима, који по упису не доведу дете у школу. (*)

Члан 48. Ученички испит из наставничких предмета оцењује се двапут годишње, у првој половини месеца Јануара и у првој половини месеца Јуна, и бележи се оценама: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2), и недовољан (1), а владаће оценама: примерно (5), врло добро (4), добро (3), прилично (2) и лоше (1).

Оцене се уписују у школску уписницу. (*)

Члан 49. Крајем школске године држи се у свакој основној школи завршна годишња школска свечаност, (на којој ће се приказати резултат годишњег школског рада.)

Члан 51. Они ученици који сврше прва (четири) разреда, морају продужити учење у старијим разредама.

Али ако ту школу напусте пре свршетка — средњу школу пре (четири) године — морају се и они вратити у дотични разред основне школе.

Ако ученик иступи из средње или друге које више школе пре (четири) године, управа те школе дужна је о том извести управитеља основне школе оног места где му родитељи станују.

Ако би се утврдило, да је кривцом школског одбора (или управитеља школе) онемогућено даље школовање коме ученику-ци, казниће се (управитељ) и сви чланови школског одбора са по 100 до 200 динара у корист школског фонда.

VI. Наставници.

1. Врсте наставника и њихова спрема.

Члан 58. Учитељи и учитељице могу бити (помоћни), привремени и стални.

Стални су учитељи за првих (шест) година сталне службе покретни, а после тога добијају место по стечају и постају непокретни.

(За помоћног учитеља или учитељицу може се поставити оно лице, које је свршило Учитељску Школу без учитељског испита зрелости, или целу средњу школу са испитом зрелости.)

За сталног учитеља или учитељицу основне школе поставља се онај привремени учитељ или учитељица, који је положио практичан учитељски испит и провео у служби (3) године.

(Члан 60. Помоћни учитељ и учитељица, који су успешно радили у школи најмање две године, могу постати привремени, ако положе у Учитељској Школи учитељски испит зрелости.)

2. Дужности наставника.

Члан 65. Сви државни наставници дужни су уредно долазити у школу, васпитавати децу по педагошким начелима и предавати све наставне предмете по прописаним програмима и дидактичким правилима, у духу одредаба чл. 1. овога Закона.

Наставник мора држати онолико часова, колико их је за дотични разред, односно одељење прописано. (*)

Члан 68. Наставници су дужни (у дане, које одреди Министар Просвете,) водити децу на службу Божју. (*)

Члан 72. Сви наставници морају се владати у служби, (у друштву и у приватном животу) онако, како додикује образованим људима и васпитачима омладине и народа.

( ) измена: ... и апробира школске уџбенике ...

(*) допуна: Које ће се одобрене књиге у појединим срезovima увести у школу одређује среско наставничко веће.

(*) допуна: или који не пријаве децу, која су дужна полазити школу.

(*) допуна: те се издавају о томе школска сведоштва.

( ) нека се брише.

( ) измена: пет.

( ) измена: пет.

( ) измена: пет.

( ) нека се брише.

(—) допуна: навршене. (*) Додатак: Децу се допушта из школе само крајем школске године, сем случајева који предвиђа овај закон.

( ) нека се брише.

( ) измена V.

(*) Додатак: Изузеци за поједине области допуштају се по прелазним одредбама. О тим изузецима одлучују обласни школски одбори.

( ) нека се брише — види: прелазна наређења, чл. 182!

( ) нека се брише — види: прелазна наређења, чл. 182!

( ) нека се брише — види: прелазна наређења, чл. 182!

( ) измена: пет.

(—) допуна: политичка.

(*) додаток: Ова се станарина исплаћује с месечном платом наставника путем државне благине.

(*) допуна: по закону о експроприацији имања.

(*) додаток: У индустријским крајевима, где се морају школе зидати или проширити због насељања каквога индустријског предузећа и умножења деце због насебе тога предузећа, мора дотично индустријско предузеће допринети за зидање или проширење школе најмање 50% свих трошкова, без обзира на редовне доприносе, које плаћа предузеће за издржавање школе.

(—) допуна: са сарађивањем наставничких већа...

( ) измена: у већини.

(*) додаток: Наставнике 1. и 2. разреда може школски управитељ упослити у вишим разредама до 25 часова недељно.

( ) нека се брише.

(*) допуна: у државним и народним празницима те у почетку и свршетку школске године.

( ) нека се брише.

3. Права наставника.

Члан 81. Сви наставници државних основних школа имају положај и права државних чиновника по Закону о чиновницима грађанског реда, у колико овим Законом није другачије наредено. (*)

Члан 82. Кад стални учитељ или учитељица или забавиља напуни 32 године државне службе, има права на онолику пензију, колика му је била последња годишња плата. (*)

По навршеној 32. години службе могу се они ставити у пензију. Али, ако су здрави и за рад у школи или просветној административној служби способни, могу се задржати и даље у служби по пристанку и потреби. (*)

Члан 83. По навршетку највишег степена основне плате, учитељи, учитељици или забавиљи припада (по чл. 31. чиновничког закона) за све време даљег службовања њихова највиша плата увећана са 15%, која се урачунава у пензију, (*) рачунајући ратне године службе двоструко (чл. 137. чиновничког закона).

Члан 84. Учителима који раде у школама за ненормалну и неразвијену децу, као и у другим стручним заводима, те имају поред редовне и нарочиту стручну спрему, повећавају се редовне принадежности, сем додатка на децу, за 10% (чл. 7. чин. закона).

Њихове квалификације оцењује Главни Просветни Савет, а поставља их по стечају и надзирава Министар Просвете. (*)

Члан 85. Учителима који раде у школама за ненормалну и неразвијену децу, као и у другим стручним заводима, те имају поред редовне и нарочиту стручну спрему, повећавају се редовне принадежности, сем додатка на децу, за 10% (чл. 7. чин. закона).

Њихове квалификације оцењује Главни Просветни Савет, а поставља их по стечају и надзирава Министар Просвете. (*)

Члан 86. Кад наставник напуни (шест) година сталне и успешне државне учитељске службе, добија право да се утврди за непокретног наставника у једном месту, по стечају и по прописима овога Закона (чл. 58. овога Закона).

Члан 87. Стални наставници и наставнице, који стечајем добију једно место, могу се преместити у друго само:

4. ако добије (три пута оцену) »довољно« или два пута оцену »недовољно«.

Члан 88. Кад се државни учитељ или учитељица (—) премести у друго место по службеној потреби (—) има право на накнаду путних и селидбених трошкова из државне касе, као и други државни чиновници. (*)

Члан 89. Сваки наставник има своје одељење са једним или највише четири разреда.

Одељење са једним разредом не може имати више од (60) а са више разреда више од (50) ученика. Кад број ученика буде већи, одељење се мора делити.

Члан 90. Сваки државни наставник и наставница, сем плате и других прихода по овом Закону, има права и на бесплатан стан и огрев (—) који му даје политичка општина из редовног школског буџета (чл. 25. овога Закона). (*)

Исто тако нема права на стан или станарину и огрев, ни учитељица удата за лице које има стан или станарину, ако су обоје у једном месту. (*)

Члан 91. Кад наставник или наставница не жели даље да служи, има право да оставку на државну службу, сем кад стоји према Држави у обавези као пређашњи благодјеланац или као пићомац, или иначе по каквом специјалном уговору. Оставка ће се уважити у року од шест недеља. (*)

(4. Казне.)

Члан 95. Све наставничке кривиде, школске природе, извиђају само школске власти по наређењу Министра Просвете, или по званичној дужности.

За извиђања и решања кривиде по овоме Закону (прописаће Министар Просвете посебан правилник.)

(Члан 96.
Члан 97.)

(Члан 98.
Члан 99.
Члан 100.
Члан 101.)

5. Постављање и размештање наставника.

Члан 102. Сва стечајем непопуњена (—) наставничка места у школама и забавиштима, попуњавају се стечајем, који се објављује преко службених листова. (*)

Члан 103. Избор кандидата за сваку област посебиде врши нарочита комисија, у коју улази просветни инспектор као председник, обласни школски надзорник, један учитељ из обласног места, кога одреди Министар Просвете, и два учитеља из области, које изабере (обласни школски одбор). Чланови комисија постављају се и бирају за две године.

Комисија ради у месту где је седиште инспектора, састаје се по његовом позиву, а решава већином гласова. (*)

Члан 106. У местима где има Универзитет, може се поставити онај учитељ, који је редовно свршио учитељску школу, а по том је успешно радио као сталан учитељ у основној школи најмање (дванаест) година, од којих бар половина у селу.

(*) Додатак: За државне чиновнике удате учитељице примају пуне додатке предвиђене по чл. 46. зак. о чинов. — Учителица морају за венчање добити претходно одобрење од обласне школске управе, која то одобрава у случају ако код тога не трпи службу или углед staleжа.

(*) допуна: ... убројивши 15% по чл. 31. зак. о чинов.

(*) додаток: Наставници се не смеју пензионисати, пре него што наврше 32 године службе, које су потребне за пуну пензију сем случајева, које предвиђа овај закон. (Чл. 141. зак. о чинов.)

Надзорницима и учителима за првих 10 година даће се 50% од њихове последње плате, а за сваку даљну годину 2³/₁₁% више. Почета половина године броји се за пуну половину. (Чл. 140. зак. о чинов.)

Ако надзорник или наставник ма које категорије служећи у местима изложеним опасностима погине или од добивених рана умре или постане за рад неспособан, прима породица као помоћ целу његову плату, која је била на дан смрти или онеспособљења.

Нов члан: Из стране државе због национализма отпуштеним учителима Србима, Хрватима и Словенцима, који стеку држављанство СХС, броје се за напредовање и пензију све године, које су одслужили као учитељи у туђој држави, те време од одступа до наступа у нашу државну службу, ако су се одмах по одступу пријавили за држављанство и пријем у државну службу.

(*) допуна: са навршеним 32 године службе.

У местима где има средњих и (—) стручних школа, може се поставити онај, који је по свршетку учитељске школе служио као сталан учитељ најмање (девет) година, и то (шест) у селу. У градовима и градињима, где нема виших стручних и средњих школа, и у селима могу се поставити они учитељи, који су успешно радили у селима школама најмање (шест) година као стални учитељи.

У универзитетским местима (и местима где има средњих и стручних школа, може једна година кандидата) бити предложена на основу квалификација 1. и 2. (—) тач. чл. 105. овога Закона.

Члан 107. Немају права јављати се на стечај они учитељи:

1. који немају (шест) година сталне учитељске службе;

2. који су за последње 3. године оцењени (ма и једанпут) недовољном оценом;

Члан 108. Кад се за неко место јави само један учитељ, онда се он и поставља ако има потребних квалификација.

На основу тих података Министар Просвете поставља на свако место по једног од (—) предложених учитеља. (*)

Члан 109. Оне наставнице који још нису стечајем добили место по чл. 102. или су га имали на изгубили, Министар Просвете распоређује по областима, и по предлогу просветних инспектора поставља их у оним местима где су потребни. (*)

Члан 110. Сви наставници, који стечајем добију друго место, морају се преселити између 15. и 31. августа, или за последњих петнаест дана великога школског одмора.

Раније се могу селити само по међусобном споразуму. (*)

6. Оцењивање наставника.

Члан 111. Рад и владање наставника у школи и ван ње оцењују (срески и обласни надзорници.)

Члан 112. Наставнички рад оцењује се у току целе школске године, (и све важније напомене уписују се у школску (разредну) уписницу.) Оцене су учитељског рада и успеха: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Школски надзорник је дужан уписати у наставнички службени лист све напомене о марљивости, савесности и правилности у раду, о успеху у васпитању деце и околине, о уредности и понашању у школи, (у друштву и у приватном животу), о врлинама и пороцима, о књижевном раду ранијем и у тој години, о суделовању у радницама на унапређењу школе и на народном просвећивању, о учествовању у ратовима, о одсуствовању и боловању, одликовању, казнама и т. д.

Члан 113. Школски надзорник је дужан (—) одмах писмено извести наставника (коме је дао недовољну оцену, а те су довољна и недовољна.) Против (—) оцене коју је (као срески надзорник), наставник се може жалити Обласној Просветној Влади, у року од 5 дана по саопштењу. У том случају Обласна Просветна Власт одредиће поновни преглед. Трошкове за поновни преглед плаћа жалилац, ако се поновним прегледом потврди прва оцена. (*)

VII. Школски лекар.

Члан 116. Дужности су школског лекара: 3. да бесплатно указује лекарску помоћ оболелим ученицима и наставницима; (*)

Члан 117. Школски (надзорник) је дужан на крају школске године, а и иначе, кад му се затражи, поднети Обласној Просветној Влади стручан извештај о здравственим приликама школа и школске деце у његовом срезу, с предлозима, шта би требало предузимати да се оне поправе.

1. Одељење за Основну Наставу и Народно Просвећивање.

Члан 122. Сва преписка коју воде просветни органи, као и све молбе и представке, које подnose наставници и други службеници из просветне струке, имају се слати само преко непосредне Просветне Власти; у противном неће се узимати у поступак, (а онај ко се огреши о овај законски пропис, казниће се губитком осмодневне плате.) Неће се узимати у поступак ни представке од грађана и корпорација, ако нису поднесене редовним путем.

2. Обласне просветне власти.

Члан 123. Ради унапређења целокупне наставе и народног просвећивања постоји у свакој области Просветно Одељење. Средиште Просветног Одељења налази се у седишту области, а у згради обласне управе. (*)

Члан 127. Дужности су обласног школског надзорника:

2. да (—) предлаже отварање нових школа и одељења свију школа у својем подручју;

6. да одобрава одсуство према потреби среским школским надзорницима у току једне школске године до (5) дана;

8. да ислеђује кривиде среских школских надзорника, управитеља, месних школских одбора, и да предлаже (казне);

16. да подноси просветном инспектору (два пута) годишње опширан извештај за којег ће се видети живот и кретање школе и целокупне основне наставе у области;

Члан 128. Обласни школски надзорници имају положај и плату према школским квалификацијама и одредбама Закона о чиновницима и државним службеницима грађанског реда. (*)

Члан 131. Ради отварања послова Обласна Просветна Власт мора имати и потребан број инжењера особља из просветне струке. (За ову службу првенствено ће се употребљавати они наставници који су, по лекарском мишљењу, онеспособљени за рад у разреду.)

3. Среске просветне власти.

Члан 132. Ради сталнога стручнога и инфраструктивнога надзора, Министар Просвете поставља у сваком срезу, или за два и више средова, по једнога срескога школскога надзорника.

У делокруг једног надзорника рачуна се 50 до 80 наставника односно школских одељења, (—) што зависи од теренских и саобраћајних прилика.

Канцеларија среског школског надзорника мора бити у згради Среске Управе. (*)

(—) измена... и виших...

( ) измена: ... осам... ( ) измена ... четири...

( ) измена: ... четири...

( ) нека се брише.
( ) измена: ... може се једна петина свих места попуњити...

(—) допуна: ... и три...

( ) измена ... три...

( ) измена: ... два пута...

(—) допуна: ... двају...

(*) додаток: На истој школи може се поставити муж и жена а у родбинском односу само по 2 наставна лица.

(*) додаток: Учителима, који оставе своје службено место због одслужења кадрскога рока остаће резервисано то место, ако се у року од једнога месеца по одслужењу пријаве на дужност. Чл. 22. и 62. тач. 6. зак. о чинов.)

Почетници додељују се прве три године само на вишеразредним школама. У мешовитим школама мора да буде редовно најмање половина мушких наставних лица.

(*) додаток: Одлуке о премештају саопштиће се премештеном учитељу најмање месец дана пре овога рока.

Нов члан: Наставник, који је привремено добио једно место, може се преместити: 1. кад се место попуни стечајем, 2. кад се одељење укине због недовољног броја ученика, 3. кад се наставник врати с одсуства или од кадрског рока те га он замењује, 4. кад сам из оправданих разлога замоли за премештај, 5. кад се казни премештајем.

( ) измена: ... комисије за оцењивање на основу извештаја среских и обласних надзорника.

( ) измена: ... и оцене уписују се по комисијском утврђењу у школску уписницу за оцену, коју чува школски управитељ. Сваки учитељ има право на увид у своју оцену код школског управитеља.

( ) нека се брише.

(—) допуна: ... о комисијској оцени...

( ) нека се брише.

(—) допуна: ... довољне и недовољне... ( ) измена: ... дала комисија...

(*) додаток: Министар Просвете издаће правилник о састављењу комисије за оцену и о подробним прописима за оцењивање.

(*) допуна: ... те да издаје бесплатно наставницима службена лекарска сведочанства, када моле за болесничко одсуство и за пензионисање. ( ) измена: ... лекар...

( ) нека се брише.

(*) додаток: У смислу чл. 88. зак. о општој управи морају се да здруже 2 или више мањих области у једну просветну област. Организацију таквих области прописаће Министарски Савет на предлог Министра Просвете.

(—) допуна: ... се стара о отварању школа за ненормалну и неразвијену децу и...

( ) измена: ... 10 дана и наставницима до 40 дана... према чл. 110. зак. о чинов.

( ) измена: ... дисциплински поступак.
( ) измена: ... једанпут...

(*) додаток: Поред тога примају 60% додатка редовних принадежности (чл. 40 зак. о чинов.), који се не убрају у пензију. ( ) измена: Они задржавају сва наставничка права.

(—) допуна: ... забавишта и других просветних установа...

(*) допуна: ... и мора обухватати најмање 2 собе за надзорника и писарничко особље.

Члан 133. За сталног средског школског надзорника може се поставити онај, који је свршио нижи течај Више Педагошке Школе у земљи или на страни, (или према досадашњим прописима положио испит за наставника грађанских школа), био 8 година наставник у основној (или грађанској школи), и оцењиван одличним или бар врло добрим оценама.

(У недостатку) оваких кандидата, Министар Просвете може поставити и онога учитеља, који је редовно свршио Учитељску Школу, радио у основној школи с одличним или врло добрим успехом најмање 15 година и положио надзорнички испит, по правилима, које ће прописати Министар Просвете.

Члан 134. Дужности су средског школског надзорника:

2. Да (два пута) у години походи и добро упозна прилике сваке школе и осталих нижих васпитних завода у своје срезу, и уклања сметње школском раду. Да према потреби поучава наставнике у практичном школском раду и да се стара о њиховом усавршавању.

12. да наставницима у току школске године даје одсуство до (3) дана, а молбе за дуже одсуство спроводи Обласној Просветној Влади са својим мишљењем;

17. да подноси Обласној Просветној Влади (полугодишњи) извештај о стању школа у своје срезу, и да чини потребне кораке за поправку тога стања;

21. да предлаже Обласној Просветној Влади у којим местима треба отворити школу за ненормалну и неразвијену децу; (*)

Члан 135. Срески школски надзорници имају положај и плату према школским квалификацијама и одредбама Закона о чиновницима грађанског реда. (*)

Члан 138. Ради отпирљивања послова школски надзорник мора имати и једнога писара, по могућству из просветне струке. (*)

(За писаре се могу одређивати и они наставници, који по мишљењу лекарске комисије морају напустити рад у школи због слабог здравља.)

(У овом случају, наставници, који немају 10 година сталне учитељске службе, превод се у административну струку по Закону о чиновницима грађанског реда; а наставници преко 10 година сталне службе, задржавају сва учитељска права, сем станарине или службеног стана и огрева.)

4. Школске Управе.

Члан 140. Кад је у школи само један наставник, он врши и управитељску дужност.

(Кад је у школи више наставника Министар Просвете поставља једног између њих за управитеља или узравитељцу.)

У мешовитим школама, управитељ може бити (и учитељица.)

Члан 142. За вршење управитељске дужности (у школама са 2 и више наставника), управитељ прима поред плате и нарочити додатак, који пада на терет (буџета дотичне школе.)

Кад је број одељења (2)—5 износи (5%), 6—10 (10%), 11—15 (15%) од управитељеве основне и положајне годишње плате. (*)

Овај додатак не утиче на величину пензије. У школама са 10 и више одељења управитељ се ослобађа рада у разреду. (*)

5. Месни Школски Одбор.

Члан 143. Месни Школски Одбор састављају:

4. петорица писмених грађана (—) по могућству из разних места која чине школску општину, а бира их одбор политичке општине.

Члан 144. Месни Школски Одбор у градовима са најмање 30 хиљада становника чине: председник општине или његов заменик, сви школски надзорници из места, ректор Више Педагошке Школе, Управитељ Учитељске Школе, ако их у месту има, школски лекар, општински инжењер, један управитељ (—) основних школа (и то најстарији по годинама службе) и 5 чланова општинског одбора. (*)

Члан 145. Чланови Школског Одбора, сем (председника општине, школског надзорника и управитеља школе), који у одбор улазе по положају, бирају се у другој половини месеца децембра сваке треће године, а уводе се у дужност првог јануара. О избору и ступању у дужност одбор извештава Среску Просветну Владу. Не могу бити чланови школског одбора лица, која су осуђивана за прљава и бешчасна дела.

Члан 146. (Школски Одбор бира из своје средине председника, потпредседника (ако у месту нема школског надзорника) и благајника.)

Члан 147. Седнице школског одбора држе се (—) у школској односно (—) у општинској згради. Састају се према потреби, а најмање једанпут месечно, по позиву председника или потпредседника школског одбора.

Члан 148. Дужности су школског одбора:

13. да потпомаже сва предузећа у корист школе, наставе и народног просвећивања. (*)

16. да извршује наредбе надлежних власти, које се и у колико се тичу школе, а које су на Закону основане.

(*)

Члан 150. Благајном школског одбора рукује благајник.

По истеку једне рачунске године, а најдаље после месец дана, благајник је дужан да састави годишње рачуне за ту годину и да их поднесе на преглед школском одбору. (*)

( ) нека се брише.

( ) нека се брише.

( ) измена: Поред ...

( ) измена: ... једанпут ...

( ) измена: ... 10 ...

( ) измена: ... годишњи ...

(*) допуна: и да се стара да се та деца шаљу у заводе, који су оснивани за такву децу у областима.

(*) допуна: Поред тога примају из државне касе нарочити додатак у износу 60% редовних принадежности.

(*) додатак: Они задржавају сва права и принадежности као остали наставници.

( ) нека се брише.

( ) нека се брише с нарочитим обзиром на свршетак: ... сем станарине или службеног стана и огрева.

( ) измена: Управитељска места попуњавају се стечајем.

( ) измена: ... мушко учитељско лице.

( ) нека се брише.

( ) измена: ... државног просветног буџета а исплаћује се месечном платом.

( ) измена: 1 ( ) измена: 10%.

( ) измена: 20% ( ) измена: 30%.

(*) допуна: и станарине (редовних принадежности).

(*) додатак: Сва преписка школских управитеља са школским и свим другим властима и надлежностима сматра се као службена и не подлежи плаћању ни таксе ни поштарине. (Види чл. 157. и 165. пројекта.)

(—) допуна: ... и ученичких родитеља ...

(—) допуна: и четири учитеља ...

( ) измена: ... које изабере месно наставничко веће тајним, непосредним писменим гласањем и ...

(*) допуна: ... или ученичких родитеља, које изабере општински одбор.

( ) измена: ... ових ...

( ) измена: На првој седници по пријему дужности одбор се конституише и бира из своје средине потпредседника, послеробу и благајника. Месном школском одбору у сеоским општинама председник је управитељ школе, ако је као учитељ сталан у томе месту. У овим другим случајевима председник месне политичке општине је у исто време и председник школског одбора.

У местима, где учитељ није председник, он је послероба.

(—) допуна: ... у селима ...

(—) допуна: ... у градовима ...

(*) додатак: да подупире месно наставничко веће у том погледу и да оснива у школи ученичку, наставничку и јавну књижицу и да се стара да политичке општине ставе прикладну своту у буџет по одредбама обласне просветне власти.

(*) допуна: Ако школска општина не испуњава своје дужности, примораће је на то надлежне власти законским мерама.

6. Обласни Школски Одбор.

Члан 155. Свака област има свој Обласни Школски Одбор, који сачињавају:

(Велики жупан или његов заменик.) Просветни Инспектор или његов заменик; Обласни Школски Надзорник; Ректор Више Педагошке Школе, ако је школа на територији просветне области; по један Управитељ Учитељске Школе, Директор Средње Школе, Управитељ Грађанске Школе и Управитељ Основне Школе из места или области, које именује Министар Просвете; Председник месне политичке општине или његов заменик; један лекар (обласни санитетски референт); један инжењер (обласни технички референт); један чиновник Финансијске Управе, којега одреди Министар Финансија; (два среска школска надзорника и два учитеља основне школе из области, које изабере Обласно Надзорничко Веће, и из сваког среза у области по један угледан грађанин, које бира Обласна Скупштина по начелу пропорционалног заступања.)

Члан 159. Председник је обласног школског одбора — (Велики жупан, а потпредседник је Обласни Просветни Инспектор.)

Члан 161. Дужности су обласног школског одбора:

7. да материјално потпомаже наставничке течајеве (—), који се отварају ради усавршавања и упознавања с педагошко-научним новинама;

IX. САВЕТОДАВНА ШКОЛСКА ТЕЛА.

1. Наставничко веће.

Члан 167. Наставничко веће ради ове послове:

10. приређује родитељске састанке (вечери) у школи ради јачега одржавања везе између школе и куће.

(*)

2. Среско наставничко веће.

Члан 170. Среско наставничко веће редовно се састаје једанпут годишње, (у времену кад школе по закону не раде.) Но кад се укаже прека потреба, може се по одобрењу Министарства држати и ванредно веће ма у које доба године.

Члан 171. Среско наставничко веће ради ове послове:

7. а) договара се о приређивању ученичких излета, утакмица и свечаности у ширем обиму, и наставничких предавања за народ; (*)

8. расправља и о свима другим питањима, која се тичу школе и наставе.

(Да се ова већа могу одржавати у интересу је наставника и школа, па с тога су дужни општински школски одбори осигурати поднос својим наставницима.)

XII. ПРЕЛАЗНА НАРЕЂЕЊА.

Члан 182. Обавезност осмогодишње наставе почиње се заводити одмах и изводиће се поступно (према члану 15. овога Закона.)

Члан 184. Министар Просвете овлашћује се да прописе потребне наставне планове и програме по саслушању Главног Просветнога Савета, (—) чји се делокруг у питањима основне наставе проширује на делу државну територију до доношења новог Закона о Главном Просветном Савету.

(Учитељи, који су по ранијем закону стекли непокретност, остаће и даље непокретни, ако су за последњих 5 година били оцењени претежно одличном оценом, а сви остали распоредиће се стечајем по одредбама овога Закона.)

(*) Нов члан: Месни школски одбор мора се убацити на школско имање, оно се не може ни отуђити ни задуживати без претходног одобрења Министра Просвете. Имовину школског одбора сачињавају: 1. све школске зграде и целокупно непокретно школско имање, 2. сав школске збирке, 3. сва учила, научне школске збирке и школске књижице, 4. сви фондови, поклони и завештања појединих лица или удружења и сви други непредвидени приходи, казне и т. д., сви приходи од поменутих школских имања, у колико завештањем, или овим законом није друкче наређено, 5. сва примања из држ. благајне на име издржавања школе по редовном годишњем буџету сва примања под 4. уносе се у месни школски фонд и троше се по одредбама овога закона или по жељи завештача, а сва примања под 5. употребљавају се само на редовно издржавање школа; у оба случаја издаци врше се по одобреном буџету.

Месни школски фонд служи: 1. за помагање сиромашних ученика нарочито оних без родитеља и ратне сирочади, 2. за помагање ученичких излета и утакмица, школских књижица за децу и одрасле и читаоница и подмирење ситних непредвиђених школских потреба, 3. за доцније целокупно издржавање школа, 4. за потребе народног просвећивања потом школе и чланова наставничког већа.

Месни школски одбор управља целокупну школску имовину по одредбама овога закона.

( ) нека се брише.

( ) измена: Четири среска школска надзорника из области, из које изабере обласно надзорничко веће; четири учитеља основне школе, које бирају сресна наставничка већа по реду, који обласна просветна власт унапред одреди; и пет угледних грађана, ђачких родитеља, које бира Обласна Скупштина по начелу пропорционалног заступања; по један представник одељења за пољопривреду и трговину и индустрију.

( ) измена: обласни просветни инспектор, а потпредседник инспектор за средњу наставу или обласни надзорник за основне школе.

(—) допуна: и установе ...

(*) додатак: Наставничко веће може да употребљава школске просторије за сва приређивања, која служе ширењу просвете у народу. Која су ова приређивања прописала Министар Просвете.

( ) нека се брише.

(*) допуна: 7. б) бира представнике у комисију за учитељски распоред, у комисију за оцену и у остала по закону предвиђена заступања.

7. в) бира одбор, који управља са среским учитељским књижицама по нарочитим правилима. Шилање књига школским управитељима из среске наставничке књижице има се сматрати за службено и просто поштарине.

( ) измена: Кад наставници долазе на та већа, имају право на накнаду дневница и попутнину из државне касе као остали чиновници, кад путују службеним послом.

( ) додатак и измена: Нов члан: Полакшице у погледу обавезности осамогодишње наставе допуштају за поједине области обласни школски одбори уз пристанак Министра Просвете и то:

1. у местима, где још нема услова за извођење осамогодишњег основног школовања, настава траје 6 година;

2. у местима, где не постоје потребни услови ни за шестогодишње редно школовање, настава ће се изводити у V. и VI. разреду само у времену од 1. новембра до 31. марта.

Све ове полакшице важе само до свршетка школске године 1929/30.

(—) допуна: на основу расправа и предлога обласних и среских наставничких већа с обзиром на прилике у појединим местима.

( ) измена: Сви садањи стални учитељи и учитељице, које су стечајем добили место по законима, који су досад вредили, задржаваће своја досадања места, ако за њих имају прописане квалификације. А сви остали распоредиће се по одредбама овога закона.

S. CERUT:

Nekaj misli o organizaciji „Učiteljskega pevskega zbora“.

(Dalje.)

Ponavljam, ni nam treba ne daljnih razmišljanj, ne anket in ne »previdnega« odlašanja. Zbor in uspeh primorskih tovarišev naj nam bo vzgled.

Ker sem bil sam član tega zbora, hočem podati tu nekaj navodil in nasvetov, ki so se obnesli tekom obstoja že večkrat omenjenega zbora.

K zboru naj pristopijo:

1. oni, ki imajo posluš in glas;
2. oni, ki imajo res veselje do petja;
3. oni, ki se ne strašijo dolgih poti, neugodnega vremena in drugih sovražnikov komodnosti.

4. oni, ki so fizično krepki, da jim vaja trajajoča več ur, ne dela težko. O zboru samem pa to-le: Ni priporočljivo ustanavljati samostojne okrajne pevske zbere, in sicer enega v Ljubljani, drugega morda v Novem mestu in dva v mariborski oblasti; sedeža tema dvema določijo tamošnji tovariši. Veliko boljše pa bi bilo, če bi imeli tekom šolskega leta le zbora: Maribor-Ljubljana, ki naj bi imela v velikih, božičnih in velikonočnih (in morda še drugih) počitnicah skupne vaje, istočasno pa tudi eden ali dva nastopa, da bi bili kriti vsaj delni stroški.

Ni pa s tem rečeno, da se ne morejo vezhati pevci v posameznih odsekih ali krožkih.

Sedaj pa še nekaj delegatom v pomislek:

Učiteljski pravnik.

— § Učitelji in predavatelji so prosti ob zborovanju okrajnih učiteljskih društev. Na prošnjo UJU in na osnovi čl. 110. čin. zakona je izdal g. minister prosvete odločbo:

1. da so na dan, kadar se vrše zborovanje okrajnih učiteljskih društev s predavanji v svrhu učiteljskega nadaljnega izobraževanja, vsi udeleženci društva oproščeni pouka za ta dan;

2. tudi učitelji, ki predavajo na teh zborovanjih so pouka prosti, četudi ne pripadajo dotičnemu društvu.

Upravitelji so dolžni pravočasno obvestiti nadzornika o udeležencih, ki morajo upravitelju prinesiti potrdilo, da so se res udeležili zborovanja. (O. N. br. 30.780 od 2. junija 1925.)

Splošne vesti.

— Prihodnja številka »Učit. Tovariša« izide 1. julija, zato prosimo dopisnike, da pravočasno pošljejo dopise, ker zaključimo redakcijo v ponedeljek 29. junija.

— Ne zadržite nas! V zadnjem času je pričelo deževati odlokov, da je že grdo. Šolske upravitelje bo zadržal ta birokratizem in jih degradiral na navadne pisarje. Učiteljstvo se pritožuje, da se sila moti pouk in da nima miru v razredu pred odloki. In res, upravičeno se pritožuje! Okrajni nadzorniki komaj dihaajo. Trpe nadzorniki, trpe upravitelji, trpi šola in pouk, trpi učiteljstvo. In vse mora iti z obratno pošto. Izmozgavanje dece v razne namene je že neznosno in kadar se ne more drugače uveljaviti, gre k šolski upravi, da ona pritiska na učiteljstvo, da dela in pritiska na mladino. Ne zadržite nas — samo to vam pravimo vsem!

— Odkrita besedo je spregovoril na naslov mnogih, ki radi kritizirajo, na zborovanju Učiteljskega društva za Maribor in okolico nedavno g. oblastni šolski nadzornik Schell, ko je povdarjal, da učiteljstvo v Mariborski oblasti nima vzroka, da bi se pritoževalo, da so strankarsko-politični vplivi sodelovali pri zadnjih učiteljskih imenovanjih. — Za pritegnitev učiteljskega zastopnika k posvetovanju manjka pravne podlage, ni pa to nobena nesreča za učiteljstvo, ker so njegove interese v polni meri zastopali šolski referenti. Pri ogromnem številu proslincev seveda ni mogoče ustreči vsem. Premeščenih je bilo v Mariborski oblasti le malo učnih oseb in tudi te iz službene potrebe in v prid šole. — Konečno se je dotaknil pritožb nekega tovariša v stanovskem glasilu, da se mu ne nakaže povišica. Seveda pritožnik zamolčuje, da je proti njemu uvedena disciplinarna preiskava in da je to edini vzrok, da še ni prejel povišice. — Želeti je, da bi se vedno in povsod govorilo tako odkrito in resno! — Tako piše »Tabor« z dne 14. junija t. l. Priznavamo, da

Ne pozabite finančne podlage! Dokler se ne bodo plačevali potni stroški in prenočišča, ne pridemo do trdnega zbora — odvisen bo vedno od trenutnega razpoloženja. Zato naj delegacija sprejme načelo: Pevci se ne smejo gmotno žrtvovati za vso organizacijo, ampak žrtve naj nosijo vsi člani enako.

V vsakem kraju, kjer bi imel pevski zbor vaje (vedno v takem kraju, kjer so stanovanja na razpolago, naj se zbere odsek iz pevcev samih, ki naj bi vodili izkaz brezplačnih prenočišč, ki jih dajo pevcem učiteljstvu naklonjene družine. Mnogo je takih, katerim ne bo treba poskrbeti prenočišča; imajo v mestu sorodnike ali znance. A tudi o teh prenočiščih je omejenemu odseku voditi natančno evidenco.

Velikega pomena je tudi izbira pevovodje, za skupni zbor namreč, ki bo zbor pripravil za nastop. Najboljše bi bilo, če bi se o tem pogovorili na sestanku celega zbora ali pa bi to rešil odbor pevskega zbora sporazumno z našimi lokalnimi glasbeniki. Veliko, temeljno napako bi napravili, če bi dalj zbor v roke človeku, ki ni glasbenik — še manj pa umetnik.

Predolg bi bil, ako bi hotel razpravljati o celotni strukturi te ustanove in tudi — prezgoden. Prej moramo zbor še ustanoviti. Zato na delo vsi, ki čutite potrebo do udeleževanja in smisel za leto.

si z netočnimi poročili dopisniki samo poslabšajo svoj položaj in tudi listu škodujejo. Proti takim dopisnikom bomo brezobzirni, kakor so oni do lista. — Za pritegnitev učiteljskih zastopnikov je pa dana sedaj vsa pravna podlaga in tudi pravica, tako v ljubljanski, kakor v mariborski oblasti.

— Še letošnje jesen boste imeli na razpolago garderobo, če ne boste pozabili, česa Vas je na obeh zadnjih zborovanjih prosil tajnik narodno-prosvetnega odseka. Takoj v začetku počitnic poiščite po omarah razno staro obleko, ki je ne boste rabili nikdar več, in jo pošljite Upraviteljstvu dekliške osnovne šole v Kamniku. Vse, prav vse bi prišlo prav, od obnošenih solnčnikov do bluze in krila in klobuka. Obilnih in skorajšnjih pošiljatev prosi Narodno-prosvetni odsek za kamniški okraj.

— Všetje vojnih let. Pod tem naslovom prinaša dnevno časopisje alarmantne vesti, da je rešil državni svet ugodno tozadevne pritožbe in bega s tem uslužbenec v največji meri. Pojasnjujemo sledeče: Državni svet je dejansko ugodil nekaterim javnim nameščencem, ki so se pritožili. Nimamo pa nobene konkretnega slučaja v rokah, ker nam žal kljub prizadevanju niso prizadeti doposlali rešitve. Tudi ni izšla dosedaj še nikaka splošna tozadevna odločba.

— Zavedno učiteljstvo — na kočevske šole! Članek, priobčen pod gornjim naslovom v 22. številki »Učit. Tovariša« je bil slabo komentiran na zborovanju okrajnega učiteljskega društva za kočevski okraj, ker, da žali učiteljstvo nemške narodnosti. Ni bil to namen članka in v lažje razumevanje odlomek... odtegnilo mladino pangermanskemu vplivu, ki ga širi v teh krajih službujoče nemško-nacionalno učiteljstvo itd. — popravljamo v... odtegnilo mladino pangermanskemu vplivu, ki ga je širilo v teh krajih službujoče nemško-nacionalno učiteljstvo itd. Da bo mir v hiši!

— Vsem predsednikom okrajnih učiteljskih društev smo poslali obrazce, ki jih morajo izpolniti zaradi sestave poročila. Nujno prosimo, da jih takoj izpolnijo in nemudoma odpošljejo do določene dneva, t. j. najkasneje do 26. t. m.

— Prosim! Vsi oni, ki so sprejeli statistično polo o narodno-prosvetnem delu v kamniškem kraju, naj jo pošljejo izpolnjeno čimprej tajniku E. Tiranu v Moravče, ki jo nujno rabi za sestavo skupne statistike. — Pokrajinska skupščina je pred vratmi!

— Vpisovanje v I. letnik državnega moškega učiteljskega v Ljubljani za šolsko leto 25/26 se vrši dne 30. junija od 8.—10. ure. Vpisati se morejo le učenci, ki so napravili nižji tečajni izpit na srednji ali končni izpit na meščanski šoli. Prinesajo s seboj izpričevalo in krstni list.

— Sv. Lenart v Slov. gor. Ravnateljstvo tuk. meščanske šole naznanja, da bo vpisovanje učencev in učenk za šolsko leto 1925/1926 od 28. junija do 5. julija t. l. Za sprejem v I. razred se zahteva z dobrim uspehom dovršeno 4. šolsko leto na osnovni šoli. Novi učenci naj pridejo k vpisovanju v spremstvu staršev in naj prineso s

seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni izpisek. V I. razred pa lahko vstopijo tudi tisti učenci, ki so dovršili že 5., 6., 7., ali 8. šolsko leto. Da bo poset šole omogočen vsem slojem, je ravnateljstvo preskrbelo, da dobi večina učencev vse šolske potrebščine v šoli. Ravnateljstvo posebej naproša gg. upravitelje in učitelje-ice sodnega okraja Sv. Lenart in okolice, da v šoli učence in njihove starše zainteresirajo za meščansko šolo, ki je v tem kraju prepotrebna, z obrazložitvijo pomena mešč. šole za prihodnost kot poseben tip nižje srednje šole.

— Sv. Lenart v Slov. gor. Meščanska šola pri Sv. Lenartu v Slov. gor. priredi od 21. do 28. t. m. razstavo pismenih in risalskih izdelkov ter ročnih del v risalnici in dveh razredih. Razstavljeni bodo izdelki iz vseh predmetov in knjigovodstva; občinstvo prijazno vabi k ogledu razstave. — Ravnateljstvo.

— Za Jugoslovensko Matico je nabrala šola na Čatežu pri Brežicah 1915 Din in za francoski dan 30 Din. — Teh zbirk ne objavlja uredništvo, temveč jih prejme od Jug. Mat. — Op. ured.

— Našemu članstvu! V zadevi šolskega zakona se obračajo razna okrajna društva na poverjeništvu. Našemu članstvu sporočamo, da je naše poverjeništvu v stalnem stiku tako s centralo UJU kakor tudi s parlamentarnimi in raznimi vplivnimi krogi v Beogradu ter jim neprestano dostavlja pismeno in brzojavno zahteve učiteljstva. Poverjeništvu se v polni meri zaveda resnobe položaja in sedanje kritične dobe.

— Sprejem v prvi letnik učiteljskih. Z ozirom na objavo v slovenskih listih, da se v prvi letnik učiteljskih sprejemajo le oni, ki so napravili zaključni izpit na meščanskih šolah, se nam od uradne strani poroča, da je minister prosvete izpremenil za ljubljansko in mariborsko oblast svoj odlok in odredil, da se za šolsko leto 1925/26. na državna učiteljska ljubljanske in mariborske oblasti smejo izjemoma sprejeti ob sprejemnem izpitu v prvi letnik tudi gojenci, ki so dovršili le trirazredno meščansko šolo. To pa le iz tega vzroka, ker v šolskem letu 1924/25. meščanska šola v Sloveniji še ni bila splošno organizirana kot štiri-razredna.

— Maturanti mariborskega učiteljskega iz 1. 1880. in 1881. obrnite se za 3. julija t. l. v zadevi prenočišča v Šoštanj sami na tov. ravnatelja Trobeja in kdor nima svoje legitimacije za polovično vožnjo, si oskrbi isto pri svojem učiteljskem društvu, ki velja obenem tudi za skupščino UJU. Na zdravo polnoštevilno in veselo snidenje. — B. R. N.

— Odlikovanj so bili za 25-letno vestno službo gasilski ideji s srebrno medaljo za drž. zasluge med drugimi tudi sledeči učitelji na štajerskem delu Slovenije, in sicer: Anton Porekar — Hum; Fran Pristovšek — Ljubljana; Iv. Sorčan — Hrastnik in Tomislav Stani — Ruše nad Mariborom.

— Novomeško učiteljsko društvo. Članstvo, ki prejme te dni položnice, se pozivlja, da plača vsaj polletno članarino za okrajno učiteljsko društvo. Kdor ne bi do 6. julija plačal, ga črtamo iz imenika. Letna članarina je 130 Din. — Odbor.

— † E. Bohinc. V Ljubljani je umrl tov. E. Bohinc, učitelj v polk. Zadnje službo je opravljal pri mestnem šolskem svetu v Ljubljani. Bil je vrl tovariš. Naj v miru počiva! Preostalim naše sožalje.

— Društvo učiteljic opozarja vse one učiteljice, katere so se priglasile za higijenski tečaj, da se zberejo dne 1. julija točno ob 8. v Dečjem domu za šentpetersko vojašnico. Priglasenke za gospodinjski tečaj naj se pa zbere istega dne točno ob 8. v gospodinjški šoli v Mladiki. Dolžnost vsaktere je, da redno in točno obiskuje tečaj, v katerega se je javila. Onim, katere so se zglasile za stanovanje, je Društvo učiteljic preskrbelo stanovanje v Mladiki.

— 30-letnica. Tovariši maturanti mariborskega učiteljskega iz leta 1895. praznujejo svojo tridesetletnico v soboto 8. avgusta t. l. in to, kakor se je večina izrekla, v Mariboru. Zglasitev in tozadevne predloge sprejema Ivan Klemenčič, Maribor-Krčevina.

— Osnovna šola v Litiji priredi v proslavo Vidovega dne, t. j. 27. junija po cerkvenem opravilu v Sokolskem domu slavnostno akademijo. Program sestoji iz nagovora, petja in deklamacij, telovadnega nastopa in državne himne. Istega dne ob 20. uri zvečer ter naslednji dan, v nedeljo 28. t. m. ob 17. uri popoldne se pa vrši mladinska igra »V kraljestvu palčkov«. Tovariši in tovarišice dobrodošli.

— Osnovna šola v Litiji je nabrala v tekočem šolskem letu 168 Din za Jugoslovensko Matico, za Francoski dan pa 102.75 Din. Mladim darovalcem in darovalkam srčna hvala!

— Sladki vrh. Dne 28. junija 1925 se vrši ob 3. uri popoldne šolarska veselica na šoli Sladki vrh. Na vzporedju so: deklamacije, petje in ena igra. Sosedni tovariši(ice) se vljudno vabijo, da veselico posetijo. Posebnih vabil se ne bo razposiljalo.

— Podaljšanje železniških objav. Ministrstvo za promet je odobrilo, da se morejo izdajati objave za polovične vozne karte državnim nameščencem, upokojencem in rodbinskim članom navedenih še nadalje, in sicer do 31. julija 1925. Ta rok se ne bode več podaljšal.

— »Ljubljanski Zvon« je naprodaj, in sicer letniki: 1899., 1901., 1903., 1906., 1908., 1912., 1917., 1918. in dunajski letnik 1879. — Vprašanja do uprave našega lista.

Imenovanje.

— i Učiteljska nameščenja. Na predlog prosvetnega oddelka pri velikem županu ljubljanske oblasti in na temelju čl. 71. zakona o činovnikih so nameščeni: Za stalnega šolskega upravitelja v Dolnji Topli Rebrji s pravom činovnika II/3 Maksimir Rozman, šolski upravitelj v Strugah; za stalno učiteljico na dekliški osnovni šoli v Ribnici (II/3) Ivana Merhar, učiteljica v Strugah; za stalnega učitelja v Starem logu pri Kočevju (II/3) Stanko Tavželj, učitelj v Kočevju; za stalnega učitelja v Kočevju (II/4) Simon Gorišek, učitelj v Velikih Poljanah; za stalnega šolskega upravitelja v Velikih Poljanah pri Kočevju (II/4) Boris Boc, učitelj v Brigi; za stalno učiteljico-upraviteljico v Brigi pri Kočevju (II/3) Ana Košca, učiteljica v Banji Loki; za stalno učiteljico v Starem trgu pri Ložu (II/3) Terezija Šušteršič, učiteljica v Mozlju; za stalnega šolskega upravitelja v Hinjah pri Novem mestu (II/4) Anton Kršič, učitelj v Starem logu; za učitelja v Blokah-Novih vasi (okraj Logatec) (II/5) Walter Erker, učitelj v Dolnji Topli Rebrji; za stalnega učitelja v Cerkljah (II/3) Robert Herbe, učitelj v Spodnjem Logu; za stalno učiteljico v Šmarjeti pri Krškem (II/4) Avgusta Lobe-Bernik, učiteljica v Oneku. — S kraljevim ukazom na temelju čl. 52. in 71. zakona o činovnikih sta nameščena v Strugah (okraj Kočevje): za stalnega šolskega upravitelja oziroma učiteljico Fran Erker in Gabrijele Erker-Jereb, oba v Starem Logu (II/1). — Upokojen je Rajko Mežan, šolski upravitelj v Verdrengu (okraj Kočevje.). Pripominjamo, da organizacija pri teh premeščanjih, kakor nameščanjih v zadnji dobi sploh, ni sodelovala in zato tudi odklanja vsako odgovornost.

Višja pedagoška šola.

Natječaj

za primanje kandidata u prvu godinu više pedagoške škole u Zagrebu za šk. god. 1925-26.

Prema členu 6. Uredbe o višoj pedagoškoj školi i odluci gospodina ministra prosvjete od 29. maja o. g. P. Br. 6025, kojom je odobren prijedlog rektorata, da se za šk. god. 1925/26. primi po 20 kandidata za svaku grupu predmeta, primit će se u I. (prvu) godinu ove škole za školsku god. 1925/26. u svemu 100 (stotina) redovnih slušača (slušačica).

Svaki kandidat, koji se želi upisati u višu pedagošku školu kao redovan slušač, treba da se najdalje do 31. augusta o. g. obrati molbom rektoru ove škole. Uz molbu treba podnijeti: 1. svjedodžbu o učiteljskom ispitu zrelosti; 2. svjedodžbu o praktičnom učiteljskom ispitu (definitivni); 3. uvjerenje o godinama učiteljske službe i ocjenama rada za sve to vrijeme. Mogu biti primljeni samo oni, koji su najmanje tri godine radili s odličnim uspjehom u osnovnoj ili u građanskoj školi; 4. izvod iz protokola rođenih, a u slučaju, da se on ne može dobiti, zakonski propisano uvjerenje o danu i mjestu rođenja. (Kandidat ne može biti stariji od 38 godina); 5. liječničko uvjerenje o stanju zdravlja; 6. kratak životopis, u kome će naznačiti, u kojim je mjestima i koliko služio kao učitelj; da li je oženjen ili nije (učiteljica: da li ji udata ili nije), ima li djece.

Ne će se uzimati u postupak molbe, uz koje ne budu priloženi svi navedeni dokumenti. Svaki će kandidat navesti u svojoj molbi, koju grupu predmeta želi da izučava. Pored grupe, koju u prvom redu želi da izučava, kandidat može navesti i koju drugu grupu radi eventualnoga primanja u tu grupu, ako bi bila punjena grupa, za koju se prvo javio.

Grupe predmeta:

I. grupa: narodni jezik s književnošču, povijest i zemljopis; II. grupa: tudji jezik (njemački ili francuski ili talijanski), narodni jezik s književnošču i povijest; III. grupa: prirodopis (zoologija, botanika, mineralogija i geologija), geografija i kemija; IV. grupa: matematika, fizika i kemija; V. grupa: sve vrste crtanja, nacrtna geometrija i matematika.

Za svaku grupu primit će se do 20 kandidata. Na natječaj mogu se javiti učitelji in učiteljice iz cijele kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Kandidati, koji žele izučavati II. grupu predmeta, označit će u svojoj molbi, koji od tri navedena tudja jezika žele da izučavaju. Kod upisa u ovu školu treba da pokažu prethodno dovoljnu spremu iz dotičnog tudjeg jezika, da bi ga mogli s uspjehom izučavati. Primljeni kandidati bit će službenim putem obaviješteni o primanju i početku predavanja.

Prema čl. 7. uredbe o višoj pedagoškoj školi primljeni učitelji i učiteljice, ako se nalaze u državnoj službi, zadržavaju pravo na platu i ostale prinađelnosti, koje od države primaju, za vrijeme školovanja u ovoj školi.

U Zagrebu, 15. juna 1925.

Rektorat Više Pedagoške škole v Zagrebu.

Rektor:
Dr. S. Bosanac s. r.

Podmladek Rdečega Križa.

Učiteljskitečaj za ročna dela v Ljubljani.

Za ta tečaj se je prijavilo 100 prosilcev (prošilk). Sprejetih jih je bilo 44, in sicer za kartonažo in knjigoveštvo 16, za pletarstvo 14 in za mizarstvo v zvezi s strugarstvom in rezbarstvom 14.

O sprejemu so bili dotičniki (dotičnice) že posebej obveščeni. Ako bi se kdo ne mogel udeležiti tečaja, naj to takoj sporoči oblastnemu odboru, da more ta pravočasno določiti drugega.

Obvestila so se poslala šolskim upraviteljstvom (ravnateljstvom), ki naj jih takoj dalje izroče.

Kdor ni dobil takega obvestila, naj smatra, da ni bil sprejet.

Tečaj bo trajal od 6. julija do 8. avgusta 1925 in ne od 13. julija do 14. avgusta, kakor je bilo prvotno določeno. Pouk se bo vršil vsak dan od 7.—11. in od 15.—19.

Sprejeti učitelji (učiteljice) naj se torej zglase v ponedeljek, dne 6. julija 1925 ob 8. uri dopoldne v delavnici na tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Brezplačne železniške karte se jim bodo poslale naknadno, ako se bodo dobile.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani je prejelo v preteklem tednu, in sicer so vplačali: **Christof Josip**, ravnatelj zasebnega učnega zavoda v Ljubljani, 50 Din povodom izvršene mature sina Dragotina; upraviteljstvo deške osnovne šole v Mostah pri Ljubljani 53,50 Din; članarine à 10 Din po »Učiteljskem društvu za kranjski šolski okraj« učiteljice: **Urbančič Franja**, **Jaklič Pavla**, **Bizjak Jerica**, **Bradaška Albina**, **Pišek Franja**, **Šavnik Olga**, **Pipán Te rezija**, šolska upraviteljica **Puc Franja** in učitelj **Završnik Stanislav**, vsi iz Kranja; šolski upravitelj **Jerše Josip** in učiteljica **Pilbach Ana** iz Naklega; šolski upravitelj **Lipovec Josip** in učiteljica **Bratina Milena** iz Voklega; šolski upravitelj **Luznar Fran** in učiteljica **Mally Ana** s Primskovega; učiteljica **Povšnar Zalokar Julka** iz Kokre; učiteljica **Malenšek Marija** iz Predoselj, šolski upravitelj **Jocić Peter**, učiteljica **Jocić Angela** in **Vester Cilka** ter učitelj **Inkret Alfonz** iz Preddvora; šolski upravitelj **Rojina Fran**, učitelj **Rojina Mirko** in **Rant Fran** iz Šmartna pri Kranju; šolski upravitelj **Vidic Anton** iz Velesovega, šolski upravitelj **Slapar Jakob** in učiteljica **Slapar Franja** iz Olševka, šolski upravitelj **Tomič Avgust** iz Mavčič, šolski upravitelj **Lo v še Anton** iz Podbrezj, šolski upravitelj **Demšar Ivan** iz Žabnice, šolski upravitelj **Završnik Karel** iz Dupelj, šolski upravitelj **Mihelčič Ivan**, učiteljica **Kušar Ana**, **Pagon Berta** in **Oblak Rozalija** iz Selc; šolski upravitelj **Primožič Josip**

iz Sorice, šolski upravitelj **Kokalj Janko** in učiteljica **Zupančič Jela** s Poljan, šolski upravitelj **Svikaršič Zdravko** z Jezerskega, šolski upravitelj **Paternost Hinko** in učiteljice: **Mally Tončka**, **Matko Berta**, **Šavnik Renata** ter **Pipán Gabrijela** iz Tržiča; šolski upravitelj **Bertoncelj Josip** iz Kovorja; učiteljica **Schwickerdt Jerica** iz Trboj, **Novak Alojzij**, ravnatelj meščanske šole **Ljubljana VII**; učiteljica **Zupančič Karolina** iz Križ pri Tržiču, učiteljica **Košar Ivana** iz Šenčurja, učitelj **Horvat Rudolf** iz Škofje Loke, učitelj **Štefe Janko** in **Pavlovec Milan** iz Cerkelj in učitelj **Kregelj Mirko** iz **Železnikov**; skupaj 530 Din; **Vita Zupančič**, strokovna učiteljica v Ljubljani, 10 Din članarine; **Jakob Žebre**, šolski upravitelj v pok. v Ljubljani, 10 Din članarine; **Demšar Ivan**, šolski upravitelj v Žabnici, 10 Din članarine. Prizrčna hvala! Letošnji prispevki znašajo 5818 Din.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, **Frančiškanska ulica št. 6.**

Ocene.

—k **Stanko Premrl**: Štirje ženski dvospevi s spremljevanjem klavirja na besedilo **Karla Široka**. 1. Pojdimos spat, 2. Starček roma na goro, Jezus je majhen, 4. Tri kaplje krvi. Ob dvajsetletnici društvenega obstoja založilo in izdalo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Vsako pomnoževanje prepovedano. Izdajo in litografirane glasove (sopran in alt) razpošilja založnik. Štiri ljubka, narodno nabožna besedila tržaškega pesnika Široka z melodijozno, v narodnem tonu zloženo Premrlovo glasbo. Primerne so za izvajanje na koncertih, dobrodošle bodo pa zlasti šolskim zborom, ker so lahke. Izdajo, ki je krasno litografirana in ima mično zunanjo opremo toplo priporočamo v nakup pevskim zborom in šolskim vodstvom.

—k **Zbori**. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Urejuje **Zorko Prelovec**, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Izšla je junjska številka, v kateri je objavljena na šestih straneh **E. Adamičeva** balada za mešani zbor »Vragova nevesta« na narodno besedilo. »Zbori« so v kratkem času svojega obstoja nudili naročnikom izbrane teže in lahke pesmi za koncertne vzporedje. List se zbog lepe vsebine sam priporoča. Naročajte ga po dopisnici na naslov pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz Poverjeništvu UJU — Ljubljana.

POKRAJINSKA SKUPŠČINA V ŠOŠTANJU.

Delegati:

XXVII. Dolenjelendavsko učiteljsko društvo:

Del.: 82. **Peternel Ljudevit** — Dol. Bistrica. 83. **Novak Jože** — Dolga vas. — Nam.: 82. **Cepuder Leo** — Melinci. 83. **Žerjav Albert** — Turnišče.

XXVIII. Ljubljansko okoliško društvo:

Del.: 84. **Korbar Avgust** — Gornja Šiška. 85. **Urbančič Anton** — Horjul. 86. **Macarol Josip** — Šmartno. 87. **Vidmarjeva Bogomila** — Moste. — Nam.: 84. **Golč Josip** — Št. Vid. 85. **Trošt Fran** — Dev. Mar. v Polju. 86, 87. —?

XXIX. Ormoško učiteljsko društvo:

Del.: 88. **Rajšp Josip** — Ormož. 89. **Porekar Vlado** — Hum. — Nam.: 88. **Brataničeva Franja** — Ormož. 89. **Megla Milan** — Runeč.

XXX. Šaleško učiteljsko društvo:

Del.: 90. **Stopar Vinko** — Velenje. 91. **Tajnik Miloš** — Šoštanj. — Nam.: 90. **Vrečko Martin** — Šoštanj. 91. **Rakovčeva Iva** — Velenje.

XXXI. Kranjsko učiteljsko društvo:

Del.: 92. **Horvat Rudolf** — Škofja Loka. 93. **Rant Francé** — Šmartno pri Kranju. 94. **Završnik Stanko** — Kranj. — Nam.: 92. **Luznar Fran** — Primskovo. 93. **Piškova Franja** — Kranj. 94. **Malenškova Marija** — Predoslje.

Delegatov ni javilo še eno društvo, in pričakujemo, da stori to takoj, da bo stvar v redu.

Dolžnost vseh prijavljenih delegatov je, da pridejo na pokrajinsko skupščino, sodelujejo v odsekih in vztrajajo na delegacijskem zborovanju.

STALNI ČLANI ODSEKOV.

I. Stanovsko-politični odsek: **Dostal Rudolf**, **Lapajne Josip**, **Rajšp Josip**; namestnika: **Jamšek Fran**, **Brinar Fran**.

II. Gospodarski odsek: **Fegic Mirko**, **Voglar Fran**; namestnika: **Šmajdek Ivan**, **Klemenčič Josip**.

III. Kulturno-pedag. did. odsek: **Fleré Pavel**, **Šega Ivan**, **Karbaš Fran**; namestnika: **Šilih Gustav**, **Martinc Fran**.

IV. Tiskovni odsek: **Dimnik Ivan**, **Hren Anton**, **Zupančičeva Vita**; namestnika: **Hudč Drago**, **Möderndorfer Vinko**.

V. Narodno-prosvetni odsek: **Rus Vilibald**, **Plesničar Pavel**, **Godčeva Marija**, **Ločniškar Fran**; namestnika: **Grum Rado**, **Dominko A.**

VI. Odsek za stanovski naraščaj: **Luznar Mirko**; **Kožuh Mirko** in **Bračičeva Milka** za Maribor; **Škulj Andrej** in **Likožarjeva Anica** za Ljubljano; namestniki: **Alt Aleksander**, **Milčinski Angela**, **Legat Stanko**, **Waschertova Ilka**.

VII. Odsek za obmejno šolstvo: **Močnik Peter**, **Štravs Karel**, **Mencin Rudolf**, **Peternel Ludovik**; namestniki: **Lešnik M.**, **Pučelik Mir.**, **Mavrič K.**

VIII. Stanovsko-obrambni odsek: **Gnus Anton**, **Šumer Hinko**, **Knaflič Radoslav**; namestnika: **Ivanjšič Ljudevit**, **Majcen Mirko**.

Dolžnost odsekovih članov je, da se udeleže pokrajinske skupščine in razprav v odsekih dne 4. julija dopoldne in popoldne. Ako kak član ne more priti na skupščino, naj pravočasno obvesti poverjeništvu, da vpo-ključje namestnika.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ **KAMNIŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo v sredo, dne 11. marca 1925 ob 10. uri v Radomljah. Od 77 članov jih je bilo navzočih 42.

Otvoritev. Predsednik tovariš **Petrovec** je otvoril zborovanje ter pozdravil navzoče, imenoma okrajnega šolskega nadzornika **Miroslava Pretnarja**, tovariša **Josipa Lapajne** in novo vstopivše člane.

Prebrali so se došli dopisi, izmed katerih je najvažnejši okrožnica društva za učiteljski naraščaj. Priporoča se članstvu vstop v to društvo, kateremu se plačuje mesečno 3 Din.

Nato se je prebral in odobril zapisnik občnega zbora.

Poročila. Tovariš **Josip Lapajne** je nato poročal o uspehu ankete za novi šolski zakon. Njegovim izvajanjem je učiteljstvo pazljivo sledilo in končno se je sprejelo soglasno nekaj izpreminjevalnih predlogov.

Za pomlad in poletje!

P. n. učiteljicam priporočamo ravnokar došle angleške in francoske novosti za letne kostume kakor: **Etamin**, **Eponge**, **Frotir**, **Crepe**, **Voile de laine** i. t. d.

Ugodni plačilni pogoji na obroke!
Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. Skaberne.
LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Predlogi Na predlog tov. **Tirana** se je soglasno volil sledeči narodno-prosvetni odsek za kamniški okraj: **Marija Rupnikova**, **Julij Mayer**, **Anton Arrigler**, **Ernest Tiran**, **Jelo Janežič**.

Sklep. Končno se je tovariš predsednik zahvalil poročevalcu in zborovalcem ter zaključil zborovanje.

+ **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO** je zborovalo 4. aprila t. l. v Prevaljah.

Predavanje. Na željo zborovalcev se je obravnaval kot edini predmet projekt osnovnošolskega zakona. V svojem obširnem kritičnem poročilu se je dotaknil tov. **Mencin** vseh važnejših določb, zlasti vseh spornih in onih, ki jih moramo načelno pozdraviti ali odkloniti. Nato so se točko za točko v živahni debati prereševali pomembnejši člani zakonskega projekta in stavili razni spreminjevalni predlogi in zahteve. Omenjamo, da so se zborovalci izrekli za pričetek šolske obveznosti z dovršenim 7 starostnim letom, za jasnejše določbe o ločitvi šolske od politične uprave, za razne dodatke in spremembe glede določb o sestavi šolskih korporacij, glede šolskih vrstov in upraviteljskih doklad, za disciplinski postopek, ki bi izključeval ministra prosvete kot prizivno inštanco in drugo.

Sklepi. Po skoro peturni obravnavi šolskega zakona sta bila končno pri točki »Slučajnosti« še sprejeta dva predloga, kojih eden se izreka za brezplačno zdravljenje državnih uradnikov po uradnih zdravnikih v krajih, kjer ni javne bolnice in za pravico upokožencev do polovične voznine na državnih železnicah, kojih drugi pa ugotavlja z ozirom na slučaj tov. **Lešnika** naše stališče napram premestitvam po čl. 71. urad. zakona in naroča odboru, da formulira to naše stališče v posebni resoluciji.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu **Ob petdesetletnici IV. letnikov**, pride na vrsto.

Odgovorni urednik: **Franc Štrukelj**.
Last in zal. **UJU** — poverjen. Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Katera
TOVARIŠICA-TURISTKA
bi hodila po planinah, in sicer kmalu po sklepu šole? Prijave z navedbo izhodišča je poslati na »Upravništvo lista«.

HUMEKOVA ROČNA ŠOLSKA KNJIGOVEZNICA

je pravkar izgotovljena in opremljena z vsem orodjem in pripomočki, ki so potrebni za vezavo knjig.

Ročna šolska knjigoveznica je zložljiva v malem ročnem zabožku in je zato posebno primerna za prenašanje iz kraja v kraj.

Ročna šolska knjigoveznica je opremljena v prvi vrsti za vezavo knjig v šoli, potom šolske dece, za rokotvorni pouk.

Ročna šolska knjigoveznica služi lahko tudi za rokotvorni pouk v lepenkarstvu, ker ima vse potrebno orodje tudi za to panogo rokotvorbe.

Knjigoveznica vsebuje: stiskalnico, šivalnico, žlebila, ravnila, deščice za stiskanje, vijake, vreteno s sukancem, trakom in blazinico za šivanke, oblič, vložek za lepenko, platno in papir, dva noža, škarje, žagico, gladila, železno in leseno kljuko in brusni kamem.

Cena kompletno opremljene knjigoveznice z ličnim ročnim zabožkom je

Din 1150.—

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani ima nove suhe preparate:

zeleno žabo . . . . . Din 45.—
sekuljo (Rana muta) . . . . . Din 45.—

Naročila učil sprejema: **TVORNIKA UČIL IN ŠOLSkih POTREBŠČIN V LJUBLJANI.**